

SLOVENSKI NAROD.

Izjava vsakega (ali vsake) državljanca in prebivalca, ki se je po pošti prejela od avstro-ugarske države za vsa leta 25 h., za pol leta 13 h., za četrt leta 6 K 50 h., za en mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vse leta 34 K, za pol leta 12 K, za četrt leta 6 K, za en mesec 2 K. Kdor hodi sam po sebi, plača za vse leta 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h., za en mesec 1 K 90 h. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poštnina. — Na naročbe brez letodobne vpošiljave stroškov se ne obračuna. — Za znanstvena se plačuje od petostopne petit-vrste po 12 h., če se omanila tiska enkrat, po 10 h., če se tiska dvakrat in po 8 h., če se tiska trikrat ali večkrat. — Dopisi naj se izvolijo frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in administrativno je v Knafovih ulicah št. 5. in sicer uredništvo in administrativno pa v prtiličju. — Upravištvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, omanila, t. j. administrativne stvari.

Uredništvo telefon št. 34

Posamezne številke po 10. h.

Upravištvo telefon št. 35.

Slovenska narodna bilanca.

Govor župana Hribarja pri proračunski razpravi v poslanski zbornici dne 18. decembra t. l.

Visoka zbornica! Če sem se danes oglašil za besedo, nisem tega storil, da bi vzel v pretres številke, ki nam jih podaja državni proračun. Za to bo dovelj prilike pri drugem branju državnega proračuna in že zdaj izjavljam, da se tiste prilike ne bom ognil. Sicer moram pa koj v začetku svojega govora poudarjati, da stojim popolnoma na stališču gospodov tovarišev, ki je je neposredno pred menoj zastopal gospod poslanec Klobač. (Dobro! Dobro!) zakaj tudi jaz mislim, da ne gre združiti obeh zadev, namreč indennitete in prvega branja proračunskega provizorija.

Pri ti priliki, čestiti gospodje, hočem napraviti bilanco našega narodnega življenja. Ta bilanca kaže na strani tirjatev znatno točko na korist našega naroda in dolg vlade, tako da se moramo resno vprašati, če naj še dalje zaupamo tej dožnici, ki tako dolgo že ne kaže nič resne volje, izpolniti svoje obveznosti.

Ako se vzle temu izrečem za dovoljenje indennitete, storim to zaradi tega, da se nam ne bo očitalo, da hočemo onemogočiti vodstvo pravilnega in zakonitega državnega gospodarstva. Prosim pa, da se to ne smatra kot zaupnica sedanjih vlad, zakaj zaupanje si mora vlada še zaslužiti. Mi spoštujemo, čestiti gospodje, načelnika sedanje vlade, in cenimo redke njegove lastnosti, toda zlasti Slovenci, ki imamo vedno na čeli črti jako trd boj za svoj narodni obstanek, moramo počakati, kako bo ta vlada poskusila ugoditi našim pravičnim tirjatom. Počakali bomo torej in dali vladi časa pokazati, če ima resno voljo, ločiti se naših narodnih zahtev.

Naj se pa nihče ne vda za zmoti, da se utegnemo zadovoljiti z nekaterimi materialnimi pridobitki — to je popolnoma izključeno — nego mi bomo in moramo zahtevati, da se loti vlada ugoditve naših zahtev na kulturnem polju. Njega ekselencija, gospod ministrski predsednik, je v svojem prvem programatičnem govoru, ki ga je imel v tej visoki zbornici, izrazil upanje, da se bo iz splošne in takozvane enake voline pravice — evaka pa ta volina pravica ni — izšli parlament oprijel rešitve socialnega vprašanja in narodne zadeve postavil v ozadje. No, zdi se mi, da se je gospod ministrski predsednik v kratkem času od svojega prvega do svojega drugega programatičnega govora mogel prepričati, da je bil to prazen sen in v svojem drugem programatičnem govoru nam je tudi že naznanil, da poskusi njegova vlada tudi rešitev narodnostnega problema. Saj pa je tudi resnično, da se narodnostne zahteve ne dajo tako odložiti, kakor stara suknja. Narodnostne zahteve izvirajo iz nujne potrebe in se dajo spraviti iz sveta samo s tem, da se jih izpolni.

Z opravičenimi narodnostnimi zahtevami se tudi v nekem smislu reši socialni problem. Zakaj šele če bode tem zahtevam ugodeno, bo v tej zbornici odprta pot socialnemu zakonodajstvu. Ta narodnostna prizadevanja obsegajo že sama mnogo socialnih prizadevanj. Zakaj prava socialna politika je čisto izključena, dokler so n. pr. v Avstriji, kjer smo po državnih osnovnih zakonih načeloma, torej na papirju ravnopravni, celi narodi od visokih in najvišjih državnih služb popolnoma izključeni in se jim priznavajo samo slabše plačane službe. (Prav res!)

Če so razmere take, potem moram predvsem opozorjati, da smo prav Slovenci tisti, za katere to v največji meri velja. V vseh višjih javnih službah, kakor tudi pri centralni na Dunaju, nismo nič zastopani (Čujte! Čujte!) ali samo prav malo

in celo kar se tiče politične uprave, moram opozorjati, da je na Kranjskem, kjer je 95 odstotkov Slovencev, med 64 političnimi konceptnimi uradniki le 20 Slovencev. (Čujte! Čujte!) Posl. Mandić: Na Primorskem je še huje!)

No, gospoda moja, spričo takih razmer na Kranjskem, si lahko mislite, kako je šele v drugih kronovinah, koder prebivajo Slovenci. O razmerah pri politični upravi na Spodnjem Štajerskem se je tu že govorilo, in sicer je to storil g. dr. Benkovič.

Nič drugače in nič boljše kakor na Spodnjem Štajerskem ni — kakor je pravilno povdarjal tovariš profesor Mandić — na Primorskem. Da niti ne govorim o Koroskem, kjer ni noben Slovenec kot nastavljen konceptni uradnik videl političnega urada od znotraj.

V posamičnosti se danes ne bom spuščal, za to bo prilika pri drugem branju državnega proračuna. Za karakteristiko naj omenim, da je na Kranjskem povsod navada — o slovenskem uradovanju niti ne govorim — delati celo zapisnike s slovenskimi strankami v nemškem jeziku. (Čujte! Čujte!) Ali torej ni z ozirom na to, kar sem povedal o namesenju uradnikov pri naših političnih uradih zahteva socialnega značaja, če tirjamo, da se tudi našim rojakom odpre pot v politično upravo. (Pritrjevanje.)

Prehajajoč k sodiščem, moram predvsem omeniti, da smo Slovenci razdeljeni na dve višjesodni okrožji, in sicer pripada manjši del višjesodnemu okrožju tržaškemu, znatno večji del pa — in sicer kranjski, štajerski in koroski Slovenci, ki štejejo več kot milijon duš — pa višjesodnemu okrožju graškemu.

Kar vam bom zdaj povedal, gospoda moja, to se glasi kakor pravljica iz bajne dežele. Saj pa izvirja tudi iz take dežele. Popis teh razmer se nanaša na deželo, kjer se je vselej zgodilo, kar je bilo najbolj nenaravno, kjer so se najneverjetnejše upravne zmote proglašale za umetnost spretnosti diplomacije — namreč iz Avstrije.

Kako se torej dela z nami v imenovanih višjesodnih okrožjih? Dočim je prav majhen del slovenskega naroda v Trstu v jezikovnem oziru deležen pravice in pravičnosti in se s slovenskimi sodnimi uradniki postopa popolnoma korektno in pravično, se to ne godi v višjesodnem okrožju graškem, kamor spada, kakor rečeno nad en milijon Slovencev. Tam ne uživamo nobene jezikovne ravnopravnosti in s slovenskimi sodnimi uradniki se tankajo postopa, kakor bi se jih smatralo za uradnike nižje vrste. Tudi v tem oziru si pridržujem pojasniti naše pritožbe pri proračunski razpravi.

Toda ker smo v 20. stoletju, moram z grenkoto v srcu konstatirati, da koroski Slovenci ne sme v svojem materinem jeziku pri sodišču iskati pravice in je vsled tega tudi najti ne more. (Posl. Neumann: Kje je čuvar § 19.) § 19. stoji v Avstriji samo na papirju. (Posl. Neumann: Kje je čuvar?) Vlada bi morala biti ta čuvar. Toda vlada ne stori svoje dolžnosti; zakaj, o tem ne bom zdaj govoril. Vlada čuva § 19. in njega izvršitev samo glede neslovenskih narodnosti. Čim pa se gre za slovenske narodnosti, izgine vladna vnema takoj.

Omejiti se hočem na konstatiranje, da slovenske sodne uradnike sistematično pehajo iz Spodnje Štajerske. Omejiti se hočem dalje na konstatiranje, da se celo na Kranjskem, torej v popolnoma slovenski deželi, takozvana Pražakova jezikovna naredba nič več ne izvršuje, da se celo tu poskuša, iztisniti pri sodiščih slovensko uradovanje in je nadomestiti z nemškim.

Ta moja konstatiranja naj bodo za vlado barona Becka migljaj in kadar se prihodnjič snidemo, da bi se pri drugem branju posvetovali o proračunu, bomo vprašali, kaj je storila

vlada, da odpravi te nenaravne razmere.

Potem bomo videli, ali je zagotovilo njega prevzvišenosti gospoda ministrskega predsednika, da bo njegova vlada izvrševala pravičnost, bilo izročeno v pravi resnobi ali ne.

Sedaj se pa moram še tudi s par besedami dotakniti naših kulturnih razmer, in sicer zategadelj, ker je slovenski narod najbolj zanemarjen v Avstriji ter se postopa z njim popolnoma po mačehovski.

Čudili se bode, ako vam povem, da stotisoč broječi koroski Slovenci — v resnici jih je pa mnogo več — nimajo niti ene svoje ljudske šole. (Čujte!)

Čudili se bode, ako vam povem, da tisoči slovenskih otrok v Trstu niso imeli do novejšega časa nobene ljudske šole, in da so se njihovi starši popolnoma zaman trudili, da bi poslegla vmes vlada. Vlada tega ni storila na ljubo koruptni kliki, ki se je pri zadnjih volitvah zrušila v vse; vlada tega najbrže zato ni storila, ker ji najbrže ni bilo na tem, priboriti za Slovence ravnopravnost.

Ako bi vlada bila hotela, bi tudi čisto gotovo dosegla. Tedaj vidite, da vlada ničesar ne stori, da bi nam priiskrbeli naše v temeljnih državnih zakonih zajamčene pravice in zato opominjam danes vlado v svojem imenu in mislim, da tudi v imenu svojih gospodov tovarišev, da je že dvanajsta ura ter naj pazi, da dobi slovenski narod pravico in pravičnost. (Pritrjevanje.)

Mi pa smo tudi edina narodnost te monarhije, ki še nima svojih srednjih šol. Obstoji pač nestvor, namreč nemške gimnazije, ki so jim v štirih nižjih razredih priključene slovenske vzporednice. Slovenskih realk ali slovenskih vzporednic na realkah sploh ni. (Čujte!) Taki pedagogični nestvor so pri nas. Rotemtakem nima dijak nikjer tako težavnega stališča kakor slovenski dijak. Ako je štiri nižje letnike gimnazije absolvirval v slovenskem jeziku ter pride v 5. gimnazijski razred, mora takoj prisostvovati pouku v nemškem jeziku. Sedaj hočejo pri nas, tako se vsaj govori, uvesti tudi slovenski poučni jezik v višje gimnazije. Toda vlada skrbi pazno za to, da slovenskim dijakom čim bolj zagreni življenje.

Kakšno bo poslovenjenje višjih gimnazij po intencijah vlade? Zgodovina in matematika, tedaj tista predmeta, ki sta namenjena, da pospešujeta logično mišljenje dijakovo, se naj predavata v nemškem jeziku. Vprašam vas: Ali se s tem ne ohrani še nadalje oni nestvor, ki sem ga poprej omenil, tudi za višje gimnazijske razrede? In ali se s tem študij naših dijakov, ki so hvala bogu vsi nadarjeni, ne otežuje neizmerno?

Ni mi treba naglašati, da se bomo proti takemu nezmyslu, proti taki uredbi višjih razredov slovenskih gimnazij najodločneje branili, in da bomo seveda, ker imamo Slovenci popolno pravico do svojih srednjih šol, seveda tudi vztrajali pri zahtevi, da se nam dajo slovenske realk.

Sedaj vas pa moram še opozoriti, da vlada sama ta način poslovenjenja gimnazij ne smatra morda za pravico, ki nam gre, temuč za koncesijo. (Posl. Rybář: Za politično koncesijo!) da, za politično koncesijo, kakor pravi gospod tovariš dr. Rybář, kar hoče izravnati z ustanovitvijo novih nemških gimnazij.

Tako je tedaj prišlo, da se v Ljubljani, kjer je nastetil le 5000 Nemcev — v resnici jih je mnogo manj, ker so nekatere nemške rodbe svoje slovenske posle kratkoma štele med osebe z nemškim občevalnim jezikom — ustanovi posebna nemška gimnazija, dočim v Kočevju, kjer prebiva v celem okraju 18.000 Nemcev, že obstoja popolna nemška gimnazija. (Posl. Marekhl: V Kočevju je gimnazija že bila!)

Ne, poprej je bila le nižja gimnazija. V Ljubljani so nemške gim-

nazije, kakor povsod med Slovenci. Te nemške gimnazije pa so izišle iz nekdanjih latinskih gimnazij. Imele so namen, izobraževati slovensko mladino. Dokler še ni bilo slovenskih gimnazij, je morala slovenska mladina obiskovati nemške gimnazije.

Toda imamo popolno pravico, da se ti nemški zavodi preosnujejo v slovenske. Zato pa pravim, da je — nočem reči, krivica — vendar pa zapravljanje državnega premoženja, ako se ustanavlja tako nepotreben učni zavod, kakor je samostojna nemška gimnazija v Ljubljani.

Nadalje še moram omeniti, da se za nas Slovence glede obrtnega šolstva ni skoraj čisto nič zgodilo in da se pogajanja zaradi državne obrtne šole, ki se nam je obljubila že davno in glede katere je svoječasno minister Hartel v tej zbornici izjavil, da bo prva obrtna šola, ki se ustanovi — od tedaj pa se jih je srečno že nekoliko ustanovilo — neprestano raztegujejo, in da danes še ne moremo reči, kdaj se bo to vprašanje ugodno rešilo. To dokazuje pač dovolj jasno, kako malo je bilo dosedaj vladi na tem, da bi povzdignila kulturni nivo našega naroda.

Naj bi vlada barona Becka z dejanji pokazala, da hoče hoditi druga pota kakor njene prednice. Zakaj ako tega ne stori, se ne bomo strašili iz njenega postopanja izvajati najskrajnejše konsekvence.

Končno mi je omeniti, da mi Slovenci zahtevamo s polnim pravom, da se nam ustanovi samostojno vseučilišče v Ljubljani. Sicer pa soglašamo tudi s svojimi hrvaškimi brati, da se naj tudi na Avstrijskem priznavajo na zagrebškem vseučilišču položeni izpiti, a ne samo za Hrvate iz Dalmacije in Istre, nego tudi za Slovence.

Vkljub temu pa moramo zahtevati, da se nam ustanovi samostojno vseučilišče v Ljubljani, in sicer zato, ker imamo pravico zahtevati, da se nam dajo vse tiste institucije, ki bi omogočile znanstveno delovanje slovenskega naroda.

Slovenska univerza v Ljubljani, za katero težimo, tudi ne bo noben konkurenčni zavod hrvaškega vseučilišča v Zagrebu, kakor bi se morda sodilo, marveč z njo nastane dvojje ognjišče znanstvenega raziskovanja, kar bo gotovo v čast vsemu avstrijskemu jugu in vsem narodom, ki bivajo todi.

Gospoda moja! Iz dosedanjih mojih izjavanj ste lahko razvideli, kako daleč smo Slovenci od ravnopravnosti, ki je nam zajamčena v državnih temeljnih zakonih. Nič bolje ni našim bratom v Primorju. Tu so e. kr. državni uradi tako urejeni, da boste morda mislili, ako stopite v nje, da se nahajate na Toskanskem.

In celo v Dalmaciji, v tej popolnoma hrvaški deželi in v zibelki troene kraljevine, se kratkovidna vladna politika ne more odločiti, uvesti v urade hrvaški službeni jezik.

Bolest se nam Jugoslovanom vseli v srce, ako upremo oči preko črno-žoltilh mejnikov, kjer bijejo naši hrvaški bratje z brutalno državno oblastjo junaški boj za svoje narodne pravice; bol nam objema srce zato, ker moramo priznati, da smo žal preslabi, da bi jim mogli pomagati, zlasti v sedanjih razmerah, v katerih živimo sedaj v zbornici, ko marširamo ločeno, da je nas tem ložje ločene premagati.

Kaj pomaga, ako se zatrjuje še s tako veliko enfazo, da se ne bo dovolilo, da bi se kakršnikoli avstrijski polk porabil proti hrvaškemu narodu, ako se nima moči to preprečiti.

Opozoril bi pri tej priliki na slučaj, ki izpričuje jasno, kakšne so razmere v onostranski polovici in kako se množijo objestnost gospodov Madžarov od tistega časa, odkar je zagotovljeno, da je nagodba sprejeta in da bodo deležni koristi, ki jih nudi nagodba pred vsem Ogom.

Slišali ste v predvečerašnji seji

odločno izjavo našega gospoda predsednika proti objestnosti, ki si jo je dovolil ministrski predsednik dr. Wekerle proti avstrijskemu parlamentu in proti predsedstvu naše zbornice.

Ministrski predsednik dr. Wekerle se je v svojem govoru spominjal tudi našega gospoda ministrskega predsednika ter mu očital, da ni pravilno postopal.

Gospoda moja! Dr. Wekerleju pa še to ni bilo dovolj; on je celo zahteval, naj bi baron Beck v bodoče z vso energijo nastopil proti enunciacijam avstrijskega parlamenta, ki bi ne bile po volji gospodom Madžarom.

Visokocislana gospoda! Takšna izjava ogrskega ministrskega predsednika proti svojemu tovarišu v tostranski državni polovici pač zasluži po mojem mnenju energičnega odgovora in zavrnitve. Odkrito povedano kot avstrijskega poslanca me je sram, da se to ni zgodilo.

Ne samo, da njegova ekselencija gospod ministrski predsednik baron Beck ni primerno zavrnil svojega ogrskega tovariša, on se mu je celo uklonil ter nastopil proti resoluciji poslanca Silingerja.

To so, gospoda moja, razmere, na katere smo v naši državi že itak navajeni. Znano je nam, da so gospodje Madžari v zadnjem času dosegli vse, kar so hoteli doseči, in kakor vidimo, bo to tudi v prihodnje tako.

Narodnosti v ogrski državni polovici se bodo še nadalje zatirale, hrvaške pravice, ki temelje na državnih pogodbah, se bodo še naprej z nogami teptale, ako se ne bojno ob dvanajsti uri ojunajši proti energično protestovali proti državnemu postopanju ogrske vlade. (Pritrjevanje.)

K temu pa je poklican ves parlament in jaz bi samo želel, da bi se končno vendarle ohrabil in si pridobil ono odločnost, da bi z vso odločnostjo nastopil proti pretenzijam ogrske državne polovice. (Pritrjevanje.)

Gospoda moja! Seveda bi bilo pričakovati, da bi mogla pametna avstrijska vladna politika proti ogrskim pretenzijam spoznati važno pozicijo, ki jo zavzemamo Jugoslovani, Hrvatje in Slovenci kot naravna trdnjava za to monarhijo. V odločilnih krogih dosedaj niso razumeli važnosti te pozicije; da celo dolgo ni od tega, ko je tržaški namestnik izjavil, da je hrvaška irredenta nevarnejša od italijanske. (Čujte! Čujte!)

Gospoda moja! Taka politika se bo pred vsem maščevala na državni samici; toda tudi mi trpimo pri tem in obračamo zato žalostne poglede v prihodnost.

Vkljub vsem tem okolnostim se je pa vendar v tej zbornici pokazal jaseen zglede slovenske vzajemnosti, ki je napolnil naša srca z veseljem in upanjem. Mislim oni spontani izraz, ki smo ga sklenili v korist zatiranih slovenskih bratov v Vzhodni Prusiji, ki ga je gospod ministrski predsednik s svojo izjavo skušal oslabiti, ki pa je v vsem omikanem svetu vzbudil najdalgotrajnejši odziv. Ne bom se motil, če smatram, da je ta izraz, ki je vzklik najplemenitejšim čuvstvom bratske ljubezni in humanitete, pripomogel v to, da je pruska vlada dala svojim poljskim predlogom milejšo obliko.

Dejal sem, gospoda moja, da je imenovani izraz vzbudil v naših srcih upanje in veselje. Ne imejte me za fantasta; poznam realno politiko in vem, da srčna nagnjenja celih narodov pogosto kar naravnost nasprotujejo diplomatičnim prizadevanjem. Vem pa tudi, da so čuvstva, ki v določenem trenutku, akoravno jih ubijajo, vendar vzbudijo v clemenatno silo in poškodujejo vsa diplomatična prizadevanja. In ali ni, čestiti gospodje tovariši iz vseh slovenskih strank, med nami Slovani, ki tvorimo večino vsega prebivalstva države, nobenih takih skupnih točk, ki bi omogočale, da bi se mogli združiti na podlagi skupnega programa v krepko

skupno delovanje, da se dvigne ugled naše narodnosti? (Priljubljenost.)

Ali nimajo razni slovanski narodi, ki tvorijo kot osnovni stebri politično ogroditelj te monarhije, nobenih takih skupnih zadev, ki bi se mogle tudi skupno obravnavati? Saj je res, gospoda moja, da se je geslo „Divide et impera“ v Avstriji vedno smatralo kot izvor največje vladne umetnosti.

Reš je, da se je v jožefinskem duhu vzgojena birokracija neprestano trudila, da bi razdvojila slovanske narode, da bi redila malenkostna nasprotja med njimi, da bi s tem numerični premoči na ta način izpodbila tla. Žal smo to vladno politiko s svojo kratkovidnostjo pogosto sami podpirali in tako je prišlo do tega, da je na eni strani rastla moč in oblast nemštva in da je na drugi strani nemški »Drang«¹ proti vzhodu in jugu — imenoval bom tu le dve imeni: Černovice in Trst — zavzel take dimenzije.

Če je taka okrepitev nemštva bila v interesu Avstrije in dinastije, o tem, gospoda moja, si nam ni treba beliti glav. O tem naj razmišljajo oni krogi, ki se jih pred vsem tiče. Vemo pa, da moramo v interesu naših plemen v dvanajsti uri misliti na to, da postavimo tej moči, tej okrepitvi nemštva močan jez. Združimo se, čestiti moji slovanski gospodje kolegi, pustimo na strani vsa nasprotstva, vse one zadeve, ki bi mogle vzbuditi nasprotstva! (Odobranje.) Zedinimo se, da moremo složno nastopiti v prid naših plemen in prepirčan sem, da tudi v interesu te države! (Odobranje.)

Predvčerajšnji dogodki v tej visoki zbornici so odigrali za moje besede morda precej čudni preludij. Pripoznam, ker poznam razmere, da segajo nasprotstva, ki obstopajo v Galiciji med poljskim in ruskim narodom, daleč v preteklost in da imajo zelo močne korenine. Prav težko je premostiti ta nasprotstva, toda čisto nemogoče ni. Ne pride mi na misel, da bi se vmešaval v notranje razmere obeh sorodnih plemen v Galiciji; rečem pa, da naj bi se to, kar razdvaja, pustilo na strani. Nekoliko dobre volje na obeh straneh bi lahko dovedlo do medsebojne popustljivosti in dala bi se vendar ustvariti močnejša mirna skupna življenja obeh narodov. V življenju se pogosto zgodi, da se dva brata smrtno sovražita, da se pa končno sprizajzita, poslušajoč plemenitejša čuvstva sreča, in da potem delujeta skupno mirno in složno v prid družine. Združimo se torej — to je moj apel na vas, zastopniki iz vseh slovanskih strank — v eno družino! (Odobranje in ploskanje.) Potem bo konec naše nemoci v tej državi; potem bomo imeli v tej zbornici ono odlično vlogo, ki nam pristojna po našem številu. (Živahno odobranje in ploskanje. Govorniku čestitajo.)

Poslanska zbornica.

Na Dunaju, 21. dec.

Danes se začne parlamentarne počitnice in zato dela parlament kar na par. Danes je zbornica rešila celo vrsto zadev.

Začetkom seje sta ministrski predsednik Beck in justični minister Klein odgovarjala na različne interpelacije. Najvažnejša so bila izvajanja justičnega ministra glede boja za ravnopravnost pri sodišču v Hebu. Minister je obsodil predrzni punt nemških sodnih uradnikov v Hebu. Tudi je justični minister odgovoril na Mandićevo interpelacijo glede bivšega črnogorskega ministrskega predsednika Radovića, čes, črnogorska vlada je zahtevala, naj se ji Radović izroči in vsled tega je nadsodišče v Trstu odredilo ne da se Radović aretira, marveč da se internira pri nekem policijskem agentu, da bi ne mogel pobegniti.

Zbornica je potem v naglici odobrila budgetni provizorij, zakon o davku na sladkor, zakon o konzularnem sodstvu in še nekaj drugih poročil, na kar je predsednik sejo zaključil z dostavkom, da naznani prihodnjo sejo pismenim potom.

Topomeni, da bodo poslanci vlekli svoje dijete tudi ves čas počitnic, ki bodo trajale najbrže dva meseca. Ljudske želje bodo poslanci pobasali v svoje žepe. Dobivanje dijet čez počitnice je nezakonito in nedostojno in se ne more imenovati drugače kot korupcija.

Avstrijska delegacija.

Na Dunaju, 22. dec.

V soboto dopoldne sta bili obe delegaciji seveda vsaka zase pri cesarju. Po običajnem nagovoru delegacijskih prezidentov je cesar čital prestolni govor.

Ta prestolni govor je bil letos izredno kratek. Cesar je povdarjal, da so zunanje politične razmere vse-skoj jako razveseljevale. Ublaževanje nasprotstev med državami, ki se je že

lani pojavilo, se nadaljuje. Vse države si prizadevajo, da bi se utrdil občni mir. Držec se temeljev naše politike, ki so se obnesli in opirajo se ob jako prijateljsko razmerje z vsemi državami, bo Avstro-Ogrska tudi v prihodnje delala na ohranitev miru, da zagotovi nemoten razvoj blagostanja narodov. Vojna uprava zahteva le tista sredstva, ki so neizogibno potrebna. Bosna in Hercegovina bode ta tudi v prihodnjem letu sami pokrili svoje izdatke.

Po končanem prestolnem govoru je bil »cercele«. Tudi ta je bil letos jako kratek. Cesar je odgovoril samo nekaj najbolj znanih mu oseb.

Zvečer je imela avstrijska delegacija sejo, v kateri je po kratki debati odobrila budgetni provizorij.

Prvi se je soc. demokrat Nemec izjavil zoper zahtevane kredite iz principialnih nagibov, in ker smatra armado za ljudstvu sovražno institucijo.

V imenu poljskih delegatov je dr. Glombinski v velikem govoru nastopil zoper prusko vladno predlogo, ki pooblašča državo, vzeti Poljakom zasebno imetje zato, ker so Poljaki.

Minister zunanjih del baron Aerenthal je hitel izjaviti, da s tem, kar je Glombinski govoril, se posega v notranje zadeve pruske države in ne spada v delegacijo.

Tudi Klofač se je oglasil in protestiral zoper rešeni pruski zakon.

Nemci so kar trepetali. Med govorom dr. Glombinskega je delal Pach medklice, kakor bi bil v pruski službi, Hofmann-Wellenhof je pa v posebnem govoru branil, opravičeval in zagovarjal barbarsko prusko politiko.

Govorila sta še dr. Kramář in dr. Kozłowski, ki sta oba energično obsojala prusko politiko, nakar je bil budgetni provizorij sprejet.

Grof Schönborn

Dunaj, 22. decembra. Za otnjem srea naglo umrli predsednik upravnega sodišča Friderik grof Schönborn je bil še v petek v gospodski zbornici ter je izjavil, da bo glasoval proti nagodbi z Ogrsko, čes, da ima za to državnoopravne nagibe. Pokojni Schönborn je bil okostenel nemški konservativec, ki ni imel smisla za moderno državno življenje, niti za narodne potrebe niti za narodno stremljenje po svobodi. Vendar je kot justični minister izdal znano naredbo za milejšje postopanje s časopisjem.

Saniranje deželnih financ.

Dunaj, 22. decembra. Kakor znano, se je vsled sklepa agrarnih zvez izvolil svoječasno poseben odsek za saniranje deželnih financ. Včeraj sta prišla v imenu odseka k finančnemu ministru poslanca Steinwender in Fink ter sta mu izročila sledeči sklep: Z ozirom na to, da so dežele pred velikimi in neizogibnimi novimi izdatki za šolstvo, zdravstvo in deželno kulturo in da so že dosedaj morale često v pokritje tekočih izdatkov najemati posojila, nadalje z ozirom na to, da je deželno gospodarstvo nakazano večinoma le na doklade k direktnim davkom, a te doklade se skoraj nikjer ne morejo več zvišati, smatra odsek za nujno potrebo, da se deželnim financam hitro in izdatno pomaga. Zato se pričakuje, da vlada čimprej skliče pripravljano anketo ter ji pritegne primerno število kmečkih poslancev. Ker pa se saniranje deželnih financ skoraj gotovo ne bo dalo izvesti brez poseganja v upravni sistem in vsekakor ne brez spremembe celega davčnega zakonodajstva, potreben je provizorij v pokritje deželnih potrebščin za prihodnja leta. Finančni minister je odgovoril, da je pripravljen pritegniti tozadevni enketo primerno število agrarnih poslancev. Tudi se strinja z ustanovitvijo provizorija.

Češko-nemško sporazumljenje.

Dunaj, 22. decembra. Nemški poslanci iz Češke so včeraj nadaljevali posvetovanje o stališču, ki ga zavzamejo v pogajanjih za sporazumljenje med Čehi in Nemci, ki ga namerava pričeti ministrski predsednik. Nemci so sklenili, da se ustanovi odsek iz vseh nemških poslancev, ki naj zbere in pripravi za pogajanja potrebni material. Poslanec grof Kolowrat je predlagal, naj se uvede češčina na vseh nemških srednjih šolah kot obvezni predmet. Ta predlog pa ni bil sprejet za podlogo debati. Pač pa je bil sprejet predlog glede minoritetnih šol.

Hrvaška kriza.

Budimpešta, 22. decembra. Zagrebški dopisnik »Pester Lloyd«² je imel razgovor z banom dr. pl. Rakoczyjem, ki je izjavil: »Ostanem na svojem mestu, dokler morem služiti dobri stvari. Ako bi bila moja oseba zapreka za mirno re-

šitev hrvaške krize, potem rad prepustim svoj prostor vsakomur, ki zna boljše kot jaz. Rok za saborske volitve še ni določen. Toliko pa je gotovo, da se sabor sestane 12. marca, a najmanj deset dni poprej morajo biti volitve izvršene.

Zagreb, 22. decembra. Dasi so odločilni člani bivše madžarske stranke izjavili nadavno ministrskemu predsedniku dr. Wekerleju, da brez umaknitve železničarske pragmatike ni mogoče sestaviti unionistične stranke za Hrvaško, vendar je sedaj bivši predsednik narodne stranke dr. pl. Tomašić izdal oklice, v katerem poziva bivše člane stranke, naj se zbere dne 28. t. m. v saboru na dogovor glede ustanovitve unionistične stranke.

Iz srbske skupščine.

Belgrad, 22. decembra. Včeraj je skupščina nadaljevala debato o umoru bratov Novakovičev. Minister notranjih del Petrović je prečital pismo Milana Novakovića na svoje prijatelje, kjer jih poziva, naj na prvi signalni strel prihitijo oboroženi k prefekturi, zasedejo policijsko poslopje ter se s pomočjo visokosolcev, dijakov in kmetov iz bližnjih vasi polaste oblasti. Opozicija se je med čitanjem pisma smejala. Posl. Josimović je predlagal, naj se nad umorom obeh Novakovičev izreče zaničevanje, a postopanje ministra notranjih del in vlade se naj obsodi.

Dogodki na Ruskem.

Varšava, 22. decembra. Zaradi vojaškega punta v Sebastopolju je vojno sodišče obsodilo štiri vojake na smrt, devet v dosmrtno prisilno delo, petnajst pa na uvrstitev v kazenski oddelek. Stotnik Levkovskij je bil zaradi zanemarjenja svojih dolžnosti obsojen v 14 mesečno ječo in na odpust iz armade.

Odesa, 22. decembra. Vojno sodišče v Mitavu je obsodilo devet revolucionarjev na smrt, dvanajst pa na dosmrtno prisilno delo.

Moskva, 22. decembra. Gospa, ki je izvršila atentat na vrhovnega gubernatorja je bila včeraj obešena.

Revolucija v Perziji.

London, 22. decembra. Severne perzijske provincije nečjejo več priznavati Mohameda Alija za šaha, temuče se očitno puntajo. Enak punt se širi tudi na jugu. Šah si zaman prizadeva, doseči sporazumljenje med parlamentom in konservativci. Punt je prevzel vse sloje že tako, da nečjejo ničesar slišati o sporazumljenju.

Danes se parlament zopet sestane. V novo ministrstvo je poklican za vojnega ministra princ Aziz Alah Mirza.

Ločitev cerkve od države na Francoskem.

Pariz, 22. decembra. Po daljši in burni debati je sprejela zbornica s 354 glasovi proti 177 glasom zakon o cerkvenem premoženju. S tem zakonom je sprejet ves kompleks zakonov, ki se nanašajo na ločitev cerkve od države.

Opasna kriza v Belgiji.

Pariz, 22. decembra. Zaradi države Kongo grozi nastati nele ministrska, temuče evropska kriza. Kakor znano, je bila država Kongo dosedaj nekaka zasebna lastnina kralja Leopolda II. Sedaj ko je pobral iz dežele vse zaklade ter si uredil najboljše komplekse zase, hoče kolonijo priklopiti Belgiji, ki mu naj združuje neštivilno uradništvo. Ministrstvo in ž njimi vsa liberalna stranka se brani take dobrote. Ako se kralj ne odreče svojim pretiranim zahtevam glede Konga, odstopi že danes celokupno ministrstvo. Tudi v zbornici in med narodom je velika večina na strani liberalne stranke. Ministrstvo se bavi s vprašanjem, ali bi ne kazalo dati kralju narodno darilo iz državne blagajne, zato pa bi moral prepustiti vse svoje domene v državi Kongo. Kralj grozi, da umakne svojo oporo, ki je z njo podaril Kongo Belgiji, ako bi zbornica odklonila brezpogojno priklopljenje Konga. Liberalno časopisje opozarja kralja, da bi si s takim korakom izpodkopal prestol. Najbrže se vprizori ljudsko glasovanje po celi Belgiji, ali se naj kraljev predlog sprejme ali odkloni.

Skupščina »Društva slovenskih profesorjev«³.

Ob izredni veliki udeležbi se je vršila včeraj v mali dvorani »Narodnega doma«⁴ II. skupščina »Društva slovenskih profesorjev«. Otvoril jo je društveni podpredsednik ravnatelj g. dr. Požar, ki je srčno pozdravil zborovalce, ki so se v tako obilnem številu zbrali, in izražal veselje, da so prišli na skupščino stanovski tovariši iz najoddaljenejših krajev slovenske domovine in s tem pokazali veliko zanimanje za društvo in zave-

danje stanovskih interesov. Da hrvaški profesorji sočuvstvujejo s svojimi slovenskimi kolegi, so pokazali s tem, da so poslali na skupščino odposlanstvo. Govornik pozdravi najprisrčnejše vrle goste iz Zagreba gg. prof. dr. Kučero, prof. dr. Bazalo in prof. dr. Ogrizovića. (Burno ploskanje.) V nadaljnjem govoru je omenjal govornik, da se je odbor intenzivno brigal za stanovske, pedagoške in didaktične interese članov ter deloval tudi v družabnem oziru, ko je prirejal prijateljske sestanke. Društvo se ni zdevalo ob nobeno politično stranko in korakalo po srednji poti, kar mu je prineslo spoštovanje raznih političnih faktorjev.

K besedi se je oglasil g. dr. Kučera, ki je burno pozdravljen povdarjal, da so se Hrvatje radi odzvali povabilu. Prinaša najsrčnejši bratski pozdrav vseh hrvaških profesorjev ter govori nato o kulturnem edinstvu Slovencev in Hrvatov, ki imajo glede srednjih šol oboji enake cilje. Slovenskim in hrvaškim srednjim šolam je enaka naloga in v nova pokolenja obeh narodov je treba zanesti zavest edinstva.

Nato je naznanil g. dr. Požar, da je tekom oktobra odložil predsedstvo dosedanj predsednik dr. Orožen in ker sta se tudi odborniška namestnika gg. dr. Lončar in Peterlin odpovedala tej časti, treba jim je voliti naslednike. Volitev predsednika se je vršila po listkih. Od 65 oddanih glasov jih je dobil g. dr. Žmavc 49, kar so zborovalci sprejeli z viharim ploskanjem in ustnim odobranjem. Za odborniška namestnika sta bila izvoljena soglasno gg. dr. Pestotnik in Pirnat, in sicer prvi na predlog g. dr. Lončarja, ki je predlagal, naj se da eno izmed mest suplentom, ki naj si sami volijo zastopnika.

Novoizvoljeni predsednik se je zahvalil za iskazano mu čast in prevzel predsedstvo.

Nato je podal tajnikovo poročilo obširno in pregledno g. dr. Ilešič. Število članov se je v preteklem letu pomnožilo za 40, tako da jih je zdaj 164.

Odbor je imel 11 sej. Poročevalec je izrekel zahvalo žal odstopivšemu odborniku g. dr. Lončarju, ki je zdaj stalno nameščen v Idriji in ki se je živo zanimal za društvo.

Odbor sme letos poudarjati, da ni ostalo neizrabljeno nobeno v pravih navedeno »sredstvo«⁵ v doseganje društvene svrhe.

Važen je kombinovani odsek zastopnikov prof. društva in zastopnikov »Slov. Šolske Matice«⁶ za izdajanje poljudno znanstvene knjižnice in šolskih klasikov. Urednik knjižnice je ravnatelj g. Schreiner, izdaje šolskih klasikov bo pa urejeval g. dr. Bezjak. Za uvedbo znanstvene terminologije poedinih strok se po potrebi snujejo odseki ad hoc; letos se je v to svrhu že sestel filozofski odsek.

Osnovala se je podružnica v Gorici.

Ljubljanski člani so se zbrali večkrat na prijateljskih sestankih. V preteklem poslovnem letu se je vršilo 8 takih sestankov. Razpravljala so se na njih deloma v referatih, deloma v neprisiljenem razgovoru razna pedagoška, šolsko-politična in stanovska vprašanja, kakor vprašanje o prenosni ponka klasičnih jezikov, o razširjenju realk na 8 razredov, o šolskih zdravnikih, o nameščenju profesorjev na učiteljskih in zlasti o vseh predmetih, ki so bili na dnevnem redu »Državne zveze«⁷.

Odbor je razpravljal o uredbi slovenskega srednjega šolstva vobče, in sicer: kaj naj se izpremeni v slovenskem šolstvu in kako naj bi se dosegle izpremembe.

Misel o organizaciji našega šolstva je naglašati povsod, v družbah in časopisju; politične kroge bi bilo treba zavzeti za važnost šolstva, n. pr. s poročili na zaupnih shodih. Prej nego učiteljska bi bilo treba popolnoma posloveniti slovenske srednje šole, gimnazije in realk. O učiteljsku je društvo v svrhu parlamentarnih razprav izdelalo posebno spomenico ter je, držeč se te, sprejetih na lanskem učiteljskem shodu na Dunaju, v njej opozorilo na potrebo, učiteljske »razmeram in interesom slovenskega naroda primerno preustrojit«. Društvo je zaeno z mnogimi društvi in korporacijami vložilo na državni zbor peticijo za slovenske srednje šole in slovensko vseučilišče ter je bilo zastopano na manifestacijskem javnem shodu, ki se je o tej stvari dne 27. junija 1907 vršil v ljubljanskem »Mestnem domu«⁸.

Včasih je čuti o posebni strogosti slovenskih učiteljev. Ni dvoma, da primerna, prava strogost le koristi vzgoji mladine; le neprijatelj kaj rad hodi v ovčiji popustljivosti, izrablja jo malo trdne značaje v svoje svrhe in kvarač v človeku delavnost in konsolidovanje vseh duševnih sil. Toda strogost je prava le, dokler je umstveno premišljena in ima blaginjo mladeži pred očmi. Obsojati pa je samo-

voljnost in nepremišljenost, ki tira mladino v pogube, ker v njej izzove instinktiven odpor.

Naša javnost naj ve, da se zavedamo svojih dolžnosti in svoje odgovornosti, a naj nas tudi podpira, čuvajoč naš ugled. Potuha nemarnosti bi bilo zanemarjanje bodočnosti.

V zadnji dobi se izpitne komisije po nekaterih univerzah branijo, sploh dajati Slovanom aprobacijo za nemški učni jezik ali pa omejujejo aprobacijo na nemške zavode. O tej stvari se je začelo zbirati gradivo.

Društvo je pazno motrilo »personalia«⁹ raznih zavodov. Kakor smo doznali, je z merodajne strani izšel protest proti temu, da se brez natečaja, in ne da bi bila povprašana deželna šolska oblast, pošiljajo v deželo učne moči iz oddaljenih pokrajin.

V zmislu § 2. društvenih pravil, ki določa med drugim, da je »društvo zastopati in braniti vse interese učitelstva srednjih in njim podobnih šol ter mu določati stališče v okviru narodnega življenja«, je odbor, skrbec za probitke in ugled našega stanu ter za pravo smer našega narodnega življenja, moral pazno motriti slučaj, ko se je društvenikom javno očitalo oškodovanje narodnih in stanovskih naših interesov. Na pismen odgovor sta vsled tega bila pozvana predsednik in tajnik kot glavna učitelja ljubljanskega učiteljskega tajnika, odgovarjaje v slovenskem jeziku, od sebe kot profesorja in osebe zavrtač vsako odgovornost, poudarjajoč, da more za vsak čin biti odgovoren le tisti, ki ga je storil, torej v tem slučaju odbor, oziroma društvo, katerega je odgovoren odbor, ne pa poedini odborniki, izvrševatelji odborovih sklepov. (Ploskanje.) Skupščina delegatov vseh avstrijskih profesorjskih društev je enoglasno temu naziranjju potrdila s posebno resolucijo. Tudi odbor je bil s tajnikom solidaren; nadaljna posledica temu je bila, da je predsednik odstopil. Tudi »Državna zveza«¹⁰ v Ljubli je v popolnem obsegu potrdila naše pravno stališče.

Društvo je bilo zastopano na skupščini »Društva hrvaških srednješkolskih profesorov«¹¹, ki se je vršila v Zagrebu, dne 8. julija 1907. Na mali skupščini (predskupščina), ki je bila en dan prej, je poročevalec kot izvanredni član »Društva hrvaških prof.«¹² referiral o slovenskem srednjem šolstvu in v puku slovenskega jezika, da pouči hrvaške tovariše o naših šolsko-kulturnih težnjah. Na glavni skupščini sami sta naše društvo zastopala tovariša prof. Jos. Wester in Iv. Kavšek.

Naše društvo je sprožilo vprašanje o šolnini v prvem razredu srednjih šol, istotako zahtevo o voljenih zastopnikih srednješkolskih učiteljev v deželnih šolskih svetih.

Poslalo je delegacijo na glavno skupščino »Državne zveze avstrijskih srednješkolskih društev«¹³ dne 1. in 2. novembra 1907 v Ljubli. Delegacija je tam samostalno referirala pri točki o službeni pragmatiki, pri vprašanju šolnine in o šolskih zdravnikih, končno o volitvi zastopnikov v deželni šolski svet. Vse, kar je predlagalo naše društvo, je bilo soglasno sprejeto.

To poročilo je bilo brez ugovora odobreno in se je g. poročevalec izrekla zahvala za krasno poročilo.

Blagajnikovo poročilo je podal prof. g. Vajda. Dohodkov je bilo 903 K 52 vin. (g. dr. Ilešič je pristopil kot ustanovnik), stroškov 329 K 67 vin., tako da je 573 K 85 vin. prebitka, ki znači obenem društveno premoženje. Ker sta preglednika našla vse knjige in račune v redu, se je dal blagajniku absolutorij.

(Konec prihodnj.)

Dnevne vesti.

V Ljubljani 23 decembra

— Poslanec Hribar in poštni uslužbenec. Poslanec Ivan Hribar je pretekli teden naznanil tukajšnjemu predsedstvu poštinih oficiantov, da se je »skupnemu pritisku mestnih poslancev posrečilo izposlovati za poštne oficiantne in uslužbenec«¹⁴ za sedaj božično darilo 540.000 kron. »Ker je poslanec Hribar bil prvi v položaju, da je sporočil poštnim uslužbencem vest o božičnem darilu, je »Slovenec«¹⁵ ves iz sebe in tare ga blede zavist. In kako tudi ne! Dan za dnevom je pripovedoval, s kakšno vnmom se potegujeta na Dunaju Gostinčar in Šusteršič za poštne uslužbenec in da bosta prav gotovo pri ministrstvu dossegla vse, karkoli bosta zahtevala. Človek z navadnimi možgani bi torej sklepal, da bosta ta dva »neumorna«¹⁶ poslanca, ki po »Slovenecem«¹⁷ zatrdila takorekoč dan in noč čepita na vratu ministrom, prva izvedela veselo vest o božičnem darilu poštnim uslužbencem ter jo nemudoma sporočila svojim varovancem. Toda poštenjaka, ki sta baje, kakor zatrjuje klerikalni monitor, noč in dan oblegala sobo trgovskega ministra in ga z gorjačo v rokah silila, da ugodu za-

(Dalje v prilogi.)

htevam poštne uslužbenec, nista ničesar vedela, da je med tem minister dr. Fiedler že dovolil poštne uslužbenecem 540.000 kron za božičnico. Temu pa je bil seveda zopet kriv ta preklicani poslanec Hribar, ker ni preje, preden je sporočil o vest poštne uslužbenecem v Ljubljani, obvestil o tem tudi njegovega veličanstva dr. Šusteršiča. Zato s kolom po njem! In ker se v stvarnem oziru poslanec Hribarju ne more blizu, naj zopet pomaga probatno klerikalno sredstvo — laž in zavijanje. »Slovenec« očita Hribarju, da si lasti izključno zaslug, da je ministrstvo dovolilo poštne uslužbenecem dario 540.000 kron. Kje pa je to zapisano, časti vredni »Slovenec« uredniki? Ali ne pravi poslanec Hribar izrečno v svojem pismu predsedstvu poštne oficijantov, da se je točito dario posrečilo izvrševati »vsled skupnega pritiska mestnih poslancev«? Da tako ogorome vsote ne more izposlovati in posamni poslanec, je pač jasno vsakemu političnemu otroku. V takšnih slučajih je treba skupnega nastopa velikih skupin, ako se hoče kaj doseči. Zato se je poslanec Hribar pridružil mestnim poslanecem, ki so se z vso vmeno zavzemali za izpolnitev upravičenih zahtev poštne uslužbenec, ter v tem oziru tudi osebno interveniral pri trgovinskem ministrstvu, kakor mu je to veleval njegov poslanjski dolžnost. Ako je skupni nastop mestnih poslancev v prilog poštne uslužbenec imel uspeh, je to enaka zasluga vseh onih poslancev, ki so se za zahteve poštne uslužbenec zanimali in njim v prilog intervenirali pri ministrstvu. Nič izmed teh mestnih poslancev pa si ne bo lastil izključne zasluge, da je samo on izposloval tistih 540.000 kron, ker so ti poslanci pametni ljudje in ker vedo, da imajo pred sabo tudi pametne ljudi. Ako je dr. Šusteršič, ki je baže tudi interveniral za poštne uslužbenec, v tem oziru drugega mnenja, drago mu, mi njemu in njegovemu trobilu »Slovenec« prav radi prepuščamo fiksno idejo, da »vse doseže, kar mu drago, bodi slava, bodi blago, vse doseže sosed moj« — on vemožni dr. Šusteršič! Ne nadaljujte, gospoda »Slovenec«, svoje tirade o njem, nam je prav, saj je od tod samo še neznan korak do smešnega! In korenito smešni ste že v svojih glupih tiradah o vemožnem Šusteršiču vi, »Slovenec« uredniki!

— Našim učiteljskim društvom v resen prevdarek! Iz učiteljskih krogov slovenskega Štajerja se nam piše: Obče znano je, kako naša duhovščina in nje podrepaniki bojkotirajo našo edino obrambno društvo, šolsko društvo sv. Cirila in Metoda. Demonstrativno so izstopili skoraj povsod iz vrst te družbe ter neprestano ljudstvo šuntajo proti njej ter agitirajo za svoje namene in nabirajo prispevke za odlično klerikalne naprave. Na ta način naši tako nujno potrebni šolski družbi odtegujejo znatnih dohodkov! Klerikalci sistematično pripravljajo našemu narodu — smrt, oni so in ostanejo grobokopi naše narodnosti. Zlobnemu temu početju se mora vse razumništvo slovensko odločno postaviti v bran! Učiteljsko slovensko zamore mnogo, da, prav dosti storiti v paralizovanje pogubnega tega rovanja brezdomovinskih naših klerikalcev. V svojih društvih naj poskrbi, da bodo njih člani v smislu Peskovega tožadnega govora ob let. glavnem zboru jugoslov. učit. »Zaveze« v Radovljici — njegov govor izšel je v posebni knjižnici in se dobiva po 40 v. — izvan šole delovali, pridno snovali bralna in izobraževalna društva, skrbeli za okrepitev že obstoječih in ustanovitev novih podružničnih družb sv. Cirila in Metoda, prirejali poljudna predavanja, roditeljske večere, marno sodelovali pri raznih denarnih zavodih itd., itd. — Resno torej na delo, ker resni so dnovi!

— Klerikalna komedija. Iz Komende pri Kamniku se nam piše: Dopis v »Slovenec« zaradi imenovanja g. Gernkega nadučiteljem smo brali z največjim začudenjem. V tem dopisu je rečeno, da je zaradi imenovanja g. Gernkega pri nas vse razburjeno. Ljudje so se temu kar na glas smejali. »Kaj takega pa še ne,« tako so govorili vsi, ki so čitali »Slovenec«. Saj je pa res preneumno trditi, da je vse razburjeno, ko se v resnici živ krst za vse tene zmenili ljudje doslej sploh ničesar ne vedo o g. Gernkeu. V eter v »Slovenec« je umetno narejen. To uvideva pri nas vsakdo in vsakdo pravi: Ta Gernke ne bo napačen človek, ko se ga tako boje.

— Iz učiteljskih krogov smo prejeli naslednji dopis: Srednje šole, ljudske šole v krajih srednjih šol, celo glavni zavodi ki so osrečili št. Vid nad Ljubljano, uživajo milost, da se vselej takih božičnih počitnic, kakršne smo vsi uživali pred 6. leti. Naša veljavna oblast zna pa le izjeme poklati, ker ona hoče v polni luči poka-

zati, da je ljudska šola njena prava pastorka. Če smo preboreli hujše udarce od tega, potem bomo tudi tega, le neko drugo vprašanje nas vznemirja. Dokler nismo imeli lastne tiskarnice, se je vedno poudarjalo, da ne more naš zagovornik »Učit. Tov.« svoje misli tako zagovarjati kakor bi rad. A sedaj? Sedaj je zlezel pod klopi in molči kot bi bil mrtev. Zakaj? Ali ga je tiskanje tiskovin za vladno pravilo pod »pan-tofal«? Tako je vrgel »Tov.« orožje v koruho in utihnil v bojevanju za naše pravice. Že pred leti napovedana grožnja o pasivni resistenci je sedaj popolnoma utihnila, vsi se lahko posmehujejo vašim grožnjam, saj so naši voditelji kar utihnil, in oblasti vsa imajo še bolj za »pudeln«. Pogledimo samo podpisovanje pobotnic za draginsko doklado! Vse je utihnilo in mirno prebavlja, kako nas je potlačil vitez v vladni palači. Z nami biti in molčati, ali pa brez zaslužka »Učit. tiskarnica« iz vladne hiše. Tako ne sme iti dalje. »Učit. Tov.« mora biti naš zagovornik, on mora skrbeti za nas, ne za tiskarnico! On naj direktno udarja na kranjsko struno, pili mora direktno pregrehe kranjskih šol, oblasti, ne pa govori samo o bajkah! Pri letošnjih božičnih zborovanjih naj se tudi to preresetava, učitelji s kmetov ne bomo hoteli poslušati samo suhoparna poročila in se zadovoljevali s tem, kar nam bodo v Ljubljani navtežili. Vsi skoro vse dosežejo z odporom, le mi ponižno držimo hrbet, na katerega nakladajo breme, pri tem pa preganjamo pajčevino po želodcu in mremo zapuščeni. Na neustrašno delo! — Kraševce.

— Zakaj ni zidala Idrjaka občina delavskih hiš? Idrjaki klerikalci radi ob vsaki priliki hujesajo proti naprednemu občinskemu odboru s tem, češ da je obljubil zidati delavske hiše a se ni dosedaj niti ene zgradilo, in to samo pod pretezo dobiti denar, na delavske hiše pa se ni resno mislilo. Na to struno je zabrenkal tudi dekan Arko v svojem članku »Občinsko gospodarstvo v Idrji«. Klerikalci prav dobro vedo, zakaj se ni zidalo delavskih hiš, a seve brez zavijanja ne morejo živeti in proti liberalcem morajo tudi hujskati. V resnici se je leta 1903 stavilo v proračun za leto 1904 znesek 80.000 K za stavbo delavskih hiš in sklenilo povzicati do tedaj 50% doklado na 100%. Doklada je bila proračunjena na 161.462 K, v resnici pa jo je občina v letu 1904 prejela le 90.433 K 26 st., ker vlada odnosno deželni odbor nista dovolila 100% doklade, marveč le 75%, in se je davek izdatno znižal in je bilo vsled tega še preplačilo na občinskih dokladah iz prejšnjega leta. To smo v letu 1904, takoj ko se je izvedelo za davčni predpis, ravno v tem listu konstatirali in pripomnili, da se ne bo moglo zidati delavskih hiš. Če bi bila prejela idrjaka občina vso proračunsko doklado, bi bila tudi zgradila delavske hiše, tako pa jih ni mogla. Le okoli 3000 K se je moglo v ta namen plodonsko naložiti. Ali ni to najgrše sleparjenje javnosti, če se to zavija in potem izkorišča proti občinskemu odboru? Na tako ravnanje, nimamo drugega kakor: fej, hujskamo in zavijalcom resnice!

— Klerikalni kandidat v celjskem okraju. Pri dopolnitvi volitv v deželni zbor v celjskem okraju mesto dr. Dečka nameravajo klerikalci kandidirati znanega Mlakarja iz Hočnice pri Slovenski Bistrici. Mož se že kladi po celjskem okraju in prireja, kolikor mogoče na tihem svoje agitacijske shode. Takšen shod je priredil preteklo nedeljo tudi v Grižah. Ker so na ta shod prišli tudi naprednjaki iz Zaleca, je to klerikalno družbo silno razburilo, ker niso bili sami med sabo. Hoteli so naprednjake iztisniti z zborovališča; v to svrhu so klerikalni fantalini napadli naprednjake in 18letni »katoliški mladenič« Marko Peško je potegnil nož ter težko rnil na roki pristaša »narodne napredne stranke« gosp. Šusteršiča. Če bi mu prijatelji ne bili takoj preskrbeli zdravniške pomoči, bi bil ranjenec gotovo izkrvavel. Značilno je, da je zločinec Peško lani obiskoval krščansko-socialni kurz v Mariboru, kjer je profesor dr. Karel Verstovšek učil nadebudno klerikalno mladino razbijati shode. Kakor se vidi, je pouk rodil pričačkovani sad. Čistitamo bivšemu liberalcu Verstovškemu na takšnih uspehih njegovega »socialnega delovanja«!

— Ponemčevanje napreduje. Iz Spodnjega Štajerja se nam piše: Naši nemčurji so neutrudno delavni glede snovanja novih nemških šol, dobro vedo, da jim je narod, enkrat odtujen, v poljubno uporabo njihovih nečednih namer. Nedavno so otvorili sredi slovenske šaleške doline, v Velenju, nemško šolo. Ponemčevalnica v Slovenski Bistrici izroči se kmalu svojem namenu. Ljudsko šolo v Leitenberg-Karčovinu, ki je namenjena slovenskim otrokom

mariborske okolice, nameravajo pretvoriti iz utrakistične v popolnoma nemško učilnico! Pa tudi ob Dravinji se že »čutijo« tamošnji nemškutarji ter hočejo na vsak način imeti samo nemško ljudsko šolo v Peklu pri Poljčanah, kajti šola v Poljčanah jim je prenapolnjena. Na Zidanem mostu delajo tamošnji pristni in umetni Nemci na vse pretege na snovanje nemške šole. Južna železnica umakne baje ondodni ljudski šoli, kje se itak že odveč nemščine tolče, dosedanj podpora letnih 400 kron. Celo v pristni slovenski Savinski dolini, na Polzeli, hočejo tamošnji privandanci imeti svojo fabriko za — janičarje, po njih besedah »ein Bollwerk gegen alle anstürmenden feindlichen Elemente!« — In mi?! Naši črni kulturosojci bojkotirajo Ciril-Metodovo šolsko družbo ter nečejo, da bi deloval »Narodni svet«! Kaj čudo potem, če nam lezejo naši nasprotniki vedno bolj pod kožo.

Novoletni avanzma pri Južni železnici: Višji revidenti so postali: Gnezda Ivan (Divaja), Hrašovec Evzebij (Dunaj), Kozlevčar Ant. (Rakek), Malovrh Emerik (Ljubljana), Savjovic Dragotin (Ljubljana). Za revidente so imenovani: Ban Hinko (Celje), Fortič Josip (Ljubljana), Frole Ivan (St. Peter), Jeniček Fran (Maribor), Kejžar Ivan (Maribor), Končan Ivan (Litija), Ludvik Avgust (Hrastnik), Razlag Alfonz (Trst), Vidic Fran (Logatec). Za adjunkte so imenovani: Blažon Fran (Poljčane), Brinšek Emil (Rakek), Cesar Ivan (Velikovec), Cik Rudolf (Ljubljana), Demšar Ant. (Mödling), Dorrer Anton (Zidan most), Fiziolič Karel (Gradeo), Gornik Fran (Rakek), Gregorka Friderik (Brežice), Jančar Jakob (Zidan most), Keržmanec Andrej (Ljubljana), Koojančič Fran (Divaja), Kolbezen Avgust (Ponikva), Kreutzer Josip (St. Peter), Majerič Jakob (Grobello), Manfreda Ivan (Ljubljana), Papst Fran (Celje), Pirkovič Alojzij (Divaja), Posoga Maks (Gorica), Rutar Fran (St. Peter), Sekulin Ferdinand (Tržič), Strniša Anton (Radenjske toplice), Szillich Drago (Zidan most), Skorjanec Iv. (Zidan most), Vargazon Ernst (Zidan most), Vehovec Alojzij (Divaja), Vučnik Drago (Ljubljana), Zadnik Avgust (Trbovlje), Zaplotnik Ivan (Dunaj), Zupan Josip (Ljubljana). Za asistente so imenovani: Blaž Drago (Postojna), Kavšek Alojzij (Brežice), Miklič Matej (Matulje), Mink Rudolf (Borovnica), Pavlin Josip (Matulje), Štefan Adolf (Postojna), Turk Iv. (Hrastnik).

— Iz sodne pisarniške službe. Kancelista Josip Renčel pri dež. sodišču v Trstu in Ivan Vuković pri dež. sodišču v Piranu sta imenovana za pisarniška oficijala.

— Iz šolske službe. Namesto umrlega nadučitelja Stefana Primožiča pride v Dobropolje za suplenitja izprašana učiteljska kandidatinja gđ. Marija Grabovšek, interimistično vodstvo šole pa prevzame učiteljica gđ. Franja Zebre.

— Iz gledališke pisarne. V četrtek, 26. t. m., sta dve predstavi. Popoldne (za lože: neprav) se uprizori zadnjič v sezoni priljubljena Andranova opeteta »Punčka«, zvečer (par) se pa ponovi Ibsenova »Nora«.

Slovenske gledališče. Cankar ima čudovito privlačno moč, dasi ne mara, da bi drla tolpa za njim čez drn in strn bujne fantazije. Tista diabolona energija njegove umetnosti mami ljudi, da drevé slepo za njim, dokler mu morejo slediti, a ko jim opešajo moči, strmé še za njim, ne vedé, ali je bil le prazen fantom, ki jih je mikal in varal, ali zlodej, ki jih je zapeljal, obdumno ošvrkal in opalil. Iz same hvalečnosti molče ali mu pa ploskajo. Ta misel ga je morala obhajati tudi prednočnim, ko se je iz intendantske lože, za voljno se smehljajoč, zahvaljeval slovesno razigranemu občinstvu, ki je napolnilo do zadnjega prostora naše gledališče. Satira na odru — bridska satira na naše umetniško umevanje, to je njegovo »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«. Farsa jo je nazval, groteskna igra, kakor bi jo mogel s ortalom orisati le kak Th. Th. Heine ali Gulbransson. V njej ne zaslediš geometrično izračunjene dramske tehnike, ne konsekvnetno se razvijajočega dejanja. Čemu treba tega, če hočeš podati le karikirano banalnost našega umetniškega nastanjanja? Cankar je moral biti tiše urice v divni, rasposajeno veseli ubranosti, ko je pisal te duhovite utrinke. Vse dejanje ima značaj genialne hitrice v drznih potezah karikaturista. V živem spominu nam je lanska njegova komedija »Za narodov blagor«. Koliko je bilo takrat odkrite navdušenosti in prikrite ogorčenosti! Takega moralnega uspeha »Pohujšanje« ni doseglo. Preveč je v njem simbole, kakor da bi jo moglo širše občinstvo umeti na prvi pogled. Zato se bo farsa gotovo več čitela, ko na

odru vprisrčala. A enega vtiska se ni mogel nihče ubraniti, najmanj tisti, ki se je čutil prisrčatega: da je vzel Cankar na muho tisto hinavsko vrlinstvo in pobožništvo, glupo vero v nečednost umetnosti, slepmišenje v literarni kritiki in domovinsko lažljubezem, ki hoče pod masko rodoljubstva živeti topo, samopasno življenje. Ta konglomerat šentflorjanskih čednosti je razprlil v bizarne sence, potem ko jih je dodobra premikastil. Toliko jedke ironije na tartufstvo in duševno omejenost šentflorjancev menda doslej še ni nikjer drugje natrpale, ko v tej Cankarjevi farsji, posebno v zadnji piki 3. akta, v prelepo disharmonično peti šolski pesmi o svetem Alojziju. — Občinstvo se je prav dobro zabavalo. Eni so za bavliali, češ, da se avtor norčuje iz vseh, iz sebe in občinstva. Saj pravi Peter: »Če si bebec, zakaj bi te ne sleparil? Ne bil bi greh!« — Ali na drugem mestu: »Za malo je umetniku, da bi nad to golaznijo kraljeval!« Menili so, da bi drugod vrlili na oder in vse doli pometai, igralce z avtorjem vred. Drugi pa so se prijazno smejali in se delali, kakor bi vse razumeli. Zato so tudi vse odpustili ter hvaležno kvitirali vse bridke resnice, ki so pršele s pozornice. — Izredno pozornost so obračale nase posamezne osebe v farsji. Cankar jih je že v tiskani izdaji tako orisal, da jih hoče vsak videti na odru, kako žive in se kretno. Obrazi so bili markantni, a ne preveč karikirani. Umetnik n razbojnik Peter je bil g. Nučič, ki se je dobro življal v svojo bohemska vlogo. Ni pretiraval, a zdelo se nam je vendar, da je bil bolj patetičen, kakor si ga je avtor želel; v njegovi govorici je bilo več ironije kot humorja. Drugečen ne more in ne sme biti slovenski umetnik Peter. Čedna družica mu je bila njegova ljubica in nevesta Jacinta, gospa Kreisova. Ni čuda, da se vsi šentflorjanci v duhu z njo prešestovali; tako koketna, tako zapeljivo oblečena! Le nogo ji je bilo težko poljubljati. Ples v 3. dejanju je izvedla z graciozno pikantnostjo. Zlodej Konkordat s Francoskega, je bil g. Dragutinovič, ki je kreiral ta novi Cankarjev tip (gl. nevernika v Alešu z Razoral) s primerno komiko, razbornostjo in zlobnostjo; nekak slovenski Mefisto! Častivredno vlogo šentflorjanskega župana je igral naš ljubi gost iz Trsta, g. Verovšek. Sprva ga je nekoliko motila slovesnost trenutkov, da mu govor ni tekla gladko, pozneje se je pa vživel v svoj resnobi položaj, on, ki je rešil dolino šentflorjansko pohujšanja. Vrla soproga mu je bila gospa Danilova, čednostna mati županja. Nadvse pa nam je ugalj g. Danilo kot dacar, najmanj prihuljeni grešnik šentflorjanski. Kontrastna figura temu vsakemu sladostrastniku je učitelj Šviligoj, »nedolžnost doline šentflorjanske«; igral ga je Povh v predpisani šolmestarski maniri malo preživahno, navidezno preveč lokavo. Tudi gospoda Bukšek kot štaunar in Toplak kot notar sta bila dobra, ne manj tudi g. Molek kot cerkovnik. V tem grolcu tiči prav poraben komik; za šentflorjanskega mežnarja si ne želimo boljšega. G. Ronovska je bigotno ekspeditorko kreirala samo stojno, z drastično masko in višnjevim deviškim trakom krog vratu. Kot popotnik, najbolj zagonetna oseba v igri, je nastopil novinec g. Križaj, ki kaže že ob prvem nastopu dokaj latentne igralske sposobnosti. Z ostali smo bilo zadovoljni, kakor tudi z režijo g. Dragutinoviča. Sploh se je dobro uprizorjeni igri poznalo, da je bil pri skušnjah navzoč avtor sam.

— y — Koncert »Pevske zveze moravskih učiteljev« dne 29. decembra. »Berliner Börsen-Zeitung« z dne 26. aprila t. l. piše: V dvorani pevske akademije je koncertovala včeraj »Pevska zveza moravskih učiteljev« pod vodstvom dirigenta svojega g. prof. Ferd. Vacha. Izvajanje je bilo bleščeče, uspeh brez pomislekov — velik in pošteno zaslužen. — Petje teh 50 članov moškega zbora prenese najboljše večje umetniško merilo. Kar je pri predavanju najprijetnejše vplivalo, je odlični glasoven material: zdravi, močni basi in sveži, doneči tenorji, ki so pri vsem tem tudi izborni izšolani. Zbor je pel s ritmiško precizijo, ter pokazal v glasovnem kot ritmičnem osiru, kakor tudi v predavanju živahnost in prirčnost, ki se nam v tako visoki meri le malokrat nudi. Izvajanja pa so tudi mestoma vplivala naravnost navdušujoče, ter presenjujejo. Občinstvo je po vsaki točki odlikovalo pevce z živahnim aplavzom. — Zakoncert v Ljubljani se kaže veliko zanimanje, posebno s dežele. Dosedaj je naročilih 52 sedežev. Ker pismena naročila prihajajo vsak dan in se je na te orirati v prvi vrsti, da dobe najlepše sedeže, ravna se po pregovoru: kdor prej pride, prej melje, se slavno ljubljansko občinstvo ope-

tovano opozarja, da si do praznikov, na vsak način pa pred 29. preskrbi vstopnice.

Društvo davčnih uradnikov na Kranjskem je imelo včeraj dopoldne v hotelu Ilirija ob dobri udeležbi letošnji redni občni zbor, ki ga je otvoril predsednik davčni upravnik g. Ravnihar, ki je prisrčno pozdravil navzoče in jih pozval, naj svojem zaščitenemu vladarju zaključijo trikratni »živio«, kar se je zgodilo. Spominjal se je umrlega člana gosp. Sedlaka in so zborovalci v znak sožalja vstali s sedežev. Število članov se je v preteklem letu znatno pomnožilo; zdaj jih je 125. Tajniško poročilo g. kontrolorja Ahlina govori o letošnjem delovanju in uspehih društva. Doseglo se je 35 letno službovanje, kreiranje nekaterih novih mest v VIII. čin. razred na Kranjskem tako, da se je že letos eno na novo razpisalo in prihodnje leto se razpiše zopet eno novo. Provizorična mesta asistentov so se spremenila v definitivna. Skupna zahteva po maturi za vsprejem v davčno službo se dosedaj popolnoma ni mogla doseči, ker ji edino nasprotuje vojno ministrstvo, kar bi imelo vpliv, da bi se moral sprejem certifikatistov preduragati. Uvedla se bo nova akcija pri vojnem ministrstvu, da se ta stvar ugodnejše reši. Doseglo se je spreminjenje naslovov uradnikov posameznih činovnih razredov. Uvedla se je akcija, da se Ljubljana uvrsti v višji plačilni razred, kakor tudi akcija za službeno pragmatiko. O denarnem stanju društva in poročal davčni upravnik Rude. Dohodkov je bilo 969 K, 33 h stroškov pa 591 K 73 h, torej prebitka 377 K 60 h. Ker sta preglednika gg. oficijal Splichal in asistent Brufach vse račune in knjige našla v redu, se je blagejnikovo poročilo odobrilo in se dal odboru na predlog g. asistenta Novaka absolutorij. Nato je poročal g. predsednik o rezultatu letošnjih volitev odbora, katere volitve so se izvršile pismenim potom. Izid je bil sledeči: Oddanih je bilo 94 glasov in so bili izvoljeni sledeči gg.: upravniki Ravnihar, Ruda, Mušič, kontrolor Burger, Ahlin, Premk, asistentje Demšar, Hruška, Praprotnik in Novak. Namestniki so gg. upravnika Rozman in Klinc, nadpravniki Nitsch, oficijal Stabelj in asistent Tomec. Po burni debati o članarini za prihodnje leto ostane ta klub dobremu finančnemu stanju na predlog g. Novaka v sedanjih visočini, namreč 6 K na leto — neadjuirani praktikantje plačujejo letno 1 K — ker bo potreba morebiti započeti kako večjo akcijo. Nato je predaval kontrolor Križman iz Kamnika o prevelikem obremenjenju davčnih uradov z brezpomembnim pisanjem kakor takozvanih statističnih izkazov in instrukcijskih pol pri odmeri pristojbin. Njegov predlog o skupnem repartiranju davkov, katero repartiranje naj bi se uvedlo vsaj na Kranjskem, kakor že on prakticira pri svojem uradu v Kamniku, je meril na to da bi se skupnim procentom pobirale vse doklade kakor deželne, okrajne, občinske in zdravstvene. Na predlog g. Novaka se je sklenilo, da vzame vso akcijo v svoje roke društvo, ki bo dalo tiskat vse referate, ga razdelilo med razne urade in uradnike, in ga bo potem za to določena enketa stvarno prereševala in predlagala finančni direkciji, da ga odobri. G. praktikant Verderber, je stavil predlog, da bi tudi prihodnje leto, kakor letos meseca aprila, dobili praktikantje in avskultantje takozvano draginsko doklado po 120 K. Naj se društvo v tem oziru obrne na centralno vodstvo na Dunaju, da izposluje to podporo, ker sedaj ni nič manjša draginja, nego je bila doslej. Predsednik objubi, da bo odbor vse potrebno in možno ukrenil v dosego te doklade. Na predlog g. Zdravka Novaka se je izrekla zahvala dosedanjemu odboru za uspešno delovanje, ne kar je predsednik zaključil zborovanje ob pol eni. — Nato se je konstatiral odbor sledeče: predsednik g. Ravnihar, podpredsednik in blagajnik g. Ruda, tajnik pa g. Hruška.

O podedovanosti in vzgoji je predaval snoci v skoraj polni dvorani »Mestnega doma« na povabilo »Splošnega slovenskega ženskega društva« profesor g. dr. Fran Ilesič. Da človek podeduje svoje lastnosti elasti duševne po starših, je v človeštvu vopeljeno naziranje, ki je povsem opravičeno, dočim sodijo nekateri, da se razne človeške lastnosti privzgoje. Lacedemonci so trdili, da je $\frac{1}{10}$ človeštva to, kar je naredila vgoja. Tudi telesne lastnosti se podedujejo, kar lahko opazujemo pri vsakomur. Seveda se rajši podedujejo slabe lastnosti duševne in telesne nego pa dobre. Strasti so zelo podedljive, in je zlasti spodobte človeka vevlačno za njegovo prihodnost. Lastnosti, ki jih ima mati otrokova med spočetjem in porodom, se prenosa na otroke in zato bi se naj matere in one, ki hočejo to postati, poučile o tem, kako

se jim je varovati in paziti pred tem in onim, sicer se pokvari mlado bitje že v kali. Otrok podeduje odtovne in materine lastnosti ne po načinu adiranja ali subtrahiranja ampak po nekem procesu, ki je sličen onemu v kemiji. Da na človeške lastnosti vpliva vzgoja, tega si ne bo nihče upal zanikavati. Zato mora biti pametna in mora podedovati slabe lastnosti odpravi ali vsaj omejit. Vzgoja upliva sugestivno, posebno če je moč zglede velika. V zavodih temelji predvsem na zgledih. Govornik je prišel do zaključka: Podedovanost je. Omejena je pa v moči vzgoje. Podedovanost je spomin na preteklost, je konservativizem, individualni razvoj je pa napredek in pogled v prihodnost. Žele je, da bi se Slovenci svojega podedovanega hlapčevstva odvadili in nastopili pot samostojnih neodvisnih mož! Naj se začne zgodovina slovenske svobode! Ploskanje je bilo dokaz, da so poslušalci z zanimanjem sledili veletresantnim izvajanjem g. govornika.

Umrli je po dolgi in težki bolezni ravnatelj kmetijsko-kemičnega preskuševališča g. dr. Ernest Kramer. Pokojnik je bil kot znanstvenik na jako dobrem glasu in je bil nekaj časa tudi vseučiliški docent v Gradcu. Spisal je več strokovnih knjig. N. v. m. p.!

Poroča. Danes se poroči gđ. dr. med. Eleonora Jenko, hči g. dr. Ljudevita in gospe Terezine Jenko, z g. dr. med. Friderikom Grogerjem. Poroča bo v škofijski kapeli danes ob polu 6. uri zvečer. Iskreno čestitamo.

Janko Kersnik v srbskem prevodu. V Belgradu izhaja „Jugoslovanska biblioteka“, ki priobčuje najboljša dela jugoslovanskih pisateljev. Doslej je izšlo šest zvezkov te biblioteka. V prvem zvezku so bile priobčene zbrane Cankarjeve „Vinjete“, v petem zvezku pa čitamo „Kmetijske slike“ našega novelista Janka Kersnika; prevlel jih je Pavle Stevanović. Prevodilec je spisal knjigi lep predgovor, v katerem govori o slovenski novelistiki in o Kersniku samem. Kersnikova dela so se že preje prevajala na srbski jezik. List „Stražilovo“ je l. 1887. priobčil „Agitatorja“, „Javor l. 1891. „Gospoda Janeza“, a istega leta je izdal v Novem sadu v srbskem prevodu tudi roman „Rošljini in Vranko“. Šesti zvezek „Jugoslov. biblioteka“ priobčuje povest hrvaškega romanopisca Šandor Gjalskega „Irimina Udaja“. Priporočamo slovenskemu občinstvu, naj se naroča na „Jugoslovansko biblioteko“, ki izhaja v Belgradu in stane na leto samo 5 kron. Vsak Slovenec, ki čita cirilico, bi naj bil naročen na to knjižnico.

Simon Gregorčičovo javno knjižnico in čitalnico v Vegovih ulicah št. 2 je obiskalo tekem preteklega tedna, tj. od 14. dec. do 20. dec. skupno 660 čitateljev. Povprečni obisk je znašal po 94 oseb na dan.

Zopet nova podelitev patenta domače iznajdbe. C. kr. patentni urad na Dunaju, je podelil gospodu Ivanu Ravniharju v Ljubljani patent št. 4120 za izdelovanje „Nadelkopieraparatorov“, praktičnih za risanje in predstavljanje. Ker pa namerava gosp. Ravnihar zaradi drugega podjetja avstrijski patent-prodati, ter se pogaja več inozemskih tvežk z njim, bi mu bilo ljubše, ako se oglasi kak domači podjetnik, da ostane iznajdba in izdelovanje na domačih tleh.

Za družbo sv. Cirila in Metod Panorama - Kosmorama je določila čisti dohodek tega tedna v dobrodelne namene. In sicer da polovico družbi sv. Cirila in Metoda in polovico dijaški kuhinji. Slavno občinstvo opozarjamo na to človeko ljubno namero, to pa zlasti še zategadelj, ker ima ta zavod velik vzgojni pomen. Slovenske matere, ki hočejo napraviti svojim otrokom veselje in zabavo, naj jih povedejo tekem tega tedna gledat res lepe in umetniške popolne slike, ker jim s tem razširijo duševno obzorje in pa ker s tem pripomorejo z neznatno žrtvo v resnici keristima humanitarnima zavodoma. Parola slovenskim roditeljem ta teden bodi torej: Vsi v panoramo-kosmoramo! Naznanjamo, da je zavod — kakor doslej običajno — na Božič zaprt, sicer pa vsak dan odprt kakor navadno.

Odkup noveletnih voščil. Gospa Terezina Svetčeva, soproga prvomestnikovega namestnika „Družbe sv. Cirila in Metoda“ je nabrala kot odkup za noveletna voščila od litjskih rodoljubov in rodoljubkinj lepo vsoto 53 K, ter jo poslala „Družbi sv. Cirila in Metoda“. Slava ji! — Ali bi se ne dalo tako odkupovanje povsod vpeljati? Rodoljubi, posnemajte vrlo gospo Svetčevu po vsej domovini! Kako znaten dar bi bil odkup noveletnih voščil šolski družbi! — Nemci so že davno pričeli z odkupom noveletnih voščil podpirati svojo, našemu narodu sovražna društva. Mi seveda

posnemamo radi tujce v tem, kar nam škoduje, da bi pa posnemali njih gorečnost v narodnem borenju, za to smo dostikrat mlačni ali zelo mrli. — Za noveletna voščila se bode izdali, kakor vsako leto običajno, tisočaki. Kdo ima koristi?! Mari bi ne bilo boljše in koristnejše, da se ti tisočaki naklonijo prosveti? Vsaka podružnica „Družbe sv. Cirila in Metoda“ naj bi pobrala odkupnino noveletnih daril za svojo okolico. Kjer ni podružnice, naj bi pobral odkupnino kak rodoljub. Imena vseh rodoljubov, ki so se okupili, naj se naznanijo družbeni pisarni, da jih objavi v časopisih.

Na dopisnicah se odalej ne bo več pritiskal pečat oddaje pošte. Ta odredba stopi takoj v veljavo.

Železniška zveza Postojna-Štanjel. „Notranjec“ se zelo zavzema za železniško progo Postojna-Štanjel ter piše o tem sledeče: Zveza Postojna-Štanjel je stopila v ospredje. Ta najbolj praktična, pa tudi najboljša izvedljiva proga bo med progami, ki bodo prepregle Notranjsko, brez dvoma prva. Tako zatrujejo v vseh prizadetih ministrstvih. Ta proga nikakor ne nasprotuje željam in zahtevam po zvezi Vrhnike iz Idrije ter Vrhnike s kako točko proge Postojna-Štanjel, kar se bo prej ali slej uresničilo. Zveza Štanjel-Postojna ni le sama na sebi gospodarsko utemeljena in krajno potrebna, ampak je tudi sestavina velike železniške zveze preko Dolenjske s Hrvaško, Bosno in Balkanom sploh. Ta zveza bo najkrajša pot po kopnem iz Italije na Balkan. A pustimo te daljne misli. Za Notranjsko je že skromna zveza med Postojno in Štanjelom ter Vipavo velikanskega pomena. Za Postojno in Vipavo je taka zveza življenjskega pomena in njiu gospodarski rešitev. Mislimo, da vključit strankarski razzorosti ni vzroka, da bi ne nastopili složno vsi interesenti brez razlike politične stranke, da hitreje priključijo uresničenje zveze Vipavske doline s Postojno. Glede te železnice je bil te dni neki višji gospod železniškega ministrstva v tem kraju in dal nekatera pojasnila, kako se namerava izgotoviti. Med Postojno in Razdrtem bo štacija Goriče. Pri Razdrtem, kjer bo seveda tudi štacija, bo približno 1400 m dolg predor proti Senožčam. Senožče dobe v neposredni bližini takoj za farno cerkvi svojo štacijo. Iz Senožč bo tekla proga proti Gaberku, kjer bo tudi manjši predor. Blizu cesarske hiše bo postajališče Dolenja vas. Potem teče proga po senodolski gmajni proti Štanjelu. Iz vsega tega je razvidno, da se je opustila prvotna misel, da bi tekla ta proga preko Dolenje vasi po Raši. Po sedanjem načrtu gre torej železnica preko Senožč, kar bo za ta kraj in za ondotno pivovarno velike vrednosti.

Telovadnega društva „Sokol“ v Krškem 3. redni občni zbor bo dne 5. januarja (nedelja) ob pol 3, pri nesklepnosti ob pol 4 popoldne v dvorani g. Karla Ženerja v Krškem z običajnim dnevnim redom. Dalje se je sklenilo, da društvo v letu 1908 razvije svoj prapor. S predpripravi se začne že meseca januarja 1908. Društvo je sklenilo, da vse spise kolekuje z narodnim kolkom.

Razdelitev občine. Uradni list primorske deželne vlade razglasa, da se razdeli občina Tržič v trško okoliško občino Starancan.

Priznanje. Dež. vladni tajnik g. Silvester Domiel je dobil od dež. predsedstva popolno priznanje za izborni njegovo delovanje v Postojni, zlasti za daljše intermistično uradno vodstvo in njegova uspešna prizadevanja proti legarju.

Zopet napad na nadučitelja Fran Groso po metodi „Seničanov“. Hujskanje Bonaventurovega časopisa rodi krasne sadove. Dne 4. novembra napadel je na Liki pri Tržiču Karel Pogačnik sprehajočega senadučitelja v p. Fr. Groso na način, kakor svoječasno zloglasni Seničani. Pogačnik je bil 20. t. m. pred c. kr. sodiščem v Tržiču obsojen na 10 dni zapora. Tako daleč smo že, da ni varen življenja pod gorami kranjskega in tržičkega sodnijskega okraja, kdor bere „Slov. Narod“.

Ustrelil se je v Mariboru konjski mesar A. Jakup.

Politično društvo „Pozor“ v Ptuj izvolilo si je na rednim občnim zboru v četrtek, dne 19. decembra v „Narodnem domu“ sledeči odbor: Gosp. Dragotin Zupančič, predsednik; gosp. dr. Anton Brumen, podpredsednik; g. Josip Slavinec, tajnik; g. Josip Zelenik, blagajnik; g. dr. Fran Jurtela, odbornik; g. o. Lenart Vavpotič, odbornik; g. Miha Brendič, odbornik in namestnik; g. Fr. Mahorič, Al. Šuta in Aleksander Pinterič.

Iz Slovenjgradca se nam piše: K nam je premeščen g. Franjo Pirnat, ne Jakob, kakor je bilo pomotoma tiskano.

Nov hotel v Slovenski Bistrici. Posojilnica v Slovenski Bistrici je

preselila svojo dosedanje staro gostilno v modern hotel, ki se odpre prihodnje leto. Ker se bo v spomladu začela graditi normalna lokalna železnica, ki bo vezala mesto s slovenjebistriško postajo Južne železnice, ter bo Slovenska Bistrica, kakor se zatruje, obenem dobila električno razsvetljavo, se sme pričakovati, da bo slovenjebistriška dolina, ki leži ob srožju zelenega Pohorja in ima toliko dosedaj še malo poznatih naravnih krasot, tudi živahnije obiskana od tujcev in letoviščarjev. Zlasti sledijo so že dosedaj radi semkaj prihajali, vendar pa ne v prevelikem številu, ker je primanjkovalo primernih stanovanj. Temu občutljivemu nedostaku se bo z novim hotelom odpravilo, sosebno če bo znal si pridobiti gostilničar goste z dobro postrežbo in z rujno vinsko kapljico, katero mu bode nudil daš brez štajerske meje sloveči „Brandner“. Opozorjamo obenem na dotični inserat v našem današnjem listu.

Umrli je v Gradcu bivši knjigar v Celju (sedaj Rasch) Teofil Drexel, star 76 let.

Pruska velikodušnost. Graški listi pojejo slavo nekemu Prusu K. Pröllu, ki je nabral po celi Nemčiji prispevke za božičnico nemškimi šolam ob jezikovnih mejah v Avstriji. Tudi na Kranjskem so šole v Beli peči, Jesenicah in Domžalah ter na Koroškem deležne tega „bogatega“ pruskega blagoslova, in sicer dobi vsaka šola po — 10 gl.

Nesreča. 26 letnemu kočijažu Franu Ličanu v Trstu se je splašil konj in zdirjal z vozom po mestu. Ličan je padel z voza in se tako pobil, da najbrž ne bo okrevl.

Kinematograf Edison na Dunajski cesti nasproti kavarni „Evropa“ ima še danes sledeči program: Čudesna hiša (fantastično). Pobiralci mladih ptičev (komično). Najnovejši zrakoplov (interesantna projekcija, posneta po naravi). Sirotina (drama). Sanje veseljaka (jako komično). Jutri ni nobene predstave, pač pa je v sredo nov program.

Mrzla kopel. V soboto je prišel okoli 9. ure zvečer v gostilno g. Ane Jegličeve na Francovem nabrežju gluhonemi mizar Julij Poglar ter tam pil 3 polulitra vina. Okoli polnoči se mu je zavrtelo v glavi in popustil je gostilno ter jo mahnil v Ljubljano. Ker se mu je voda pa menda zdela premrzla je prišel h kraju ter pod škarko čepel toliko časa, da je prišla policija ter ga s pomočjo drugih ljudi odpeljala na osrednjo stražnico, kjer so ga slekli, potem pa zavili v gorke odeje ter prepeljali z rešilnim vozom domov.

O vlogi v Jabačinovo trgovino se nam poroča, da policija vkljub vsestranskim poizvedbam dosedaj še nima nobenega sledu o tatovih. Lopovi so odnesli 8191 K 5 v. Najmanjši sumljivi pojavi naj se naznajo mestni policiji.

Izgubljene in najdene reči. Šolska učenka Danica Koblerjeva je izgubila žensko ročno torbico, v kateri je bil ščipalnik vreden 5 K. Neka gospodična je izgubila obešalo za uro v obliki podkve vreden 3 K. Marija Kosova je izgubila črno usnjato denarnico s 14 K denarja. Na južnem kolodvoru je bilo najdena oziroma izgubljena vreča obleke, dežnik in črna čepica.

Delavske gibanje. Včeraj se je pripeljal na južni kolodvor iz Amerike 97 Hrvatov in 45 Slovencev.

Odkritje nove podzemse jame v Opatiji. Podzemski jami, o kateri je že naš slavni Valvasor v svojih spisih prerokoval da mora biti med Kastvom in Moščenicami in ki naj je vsaj dvakrat tako velika, kakor Postojnska jama, so kakor kažejo vse okolnosti te dni prišli v Opatiji na sled. Naš v Opatiji bivajoči rojak vrtnar in posestnik g. Fran Jeke je pred nekoliko dnevi v bližino vile »Quisiana«, kjer se pričinja hrib, ki je takorekiv vezan z Učko goro, zapazil malo odprtino. Ko je to odprtino nekoliko povečal, je opazil, da se nahaja v ogromni gorki podzemski jami. Prižgal je svečo, ki jo je imel z seboj, in zagledal krasne kapnike v vsakovrstnih formah. O tem razkritju je obvestil predsedništvo opatijskega društva za pospeševanje tujškega prometa. To je že 3. decembra t. l. sklenilo razpisati nagrado 200 K tistemu, kdor odkrije po Valvasorjevem mnenju med Kastvom in Moščenicami se nahajajočo podzemsko jamo. Predsednik in še dva člana imenovanega društva šli so takoj v spremstvu g. Jeketa na lice mesta in v samo podzemsko jamo. Šli so precej daleč v to jamo in videli znamenitih kapnikov med njimi tudi prekrasno zagrinjalo, slično onemu v postojnski jami. Najbrže je to ona jama, ki jo omenja Valvasor. Ker je ta jama v okrožju občine Volosko-Opatije, bi bilo pač dobro, da se v prvi vrsti vzame občina za to velevažno stvar in ukrene vse potrebno za daljno delo. Vredno je omeniti, da je v jami zelo gorko in da kaže toplomer čez 30 stopinj gorkote.

Nezgoda pod morjem. V torek, dne 17. t. m., ko je potapljač popravljal kakih 6—7 m pod vodo opatijski pomol, je mož, čigar dolžnost je, da drži telefon vedno na ušesu in pazi, da se pumpa vedno zrak potapljaču, naenkrat čutil, da vleče potapljača za zvonec s tako silo, kakor da se mu je kaj nenavadnega pripetilo. Za take slučaje pripravljen je dal povelje, da se potapljača potegne v ladjo. To se je takoj zgodilo. Potapljač je bil že precej omamljen, ko je prišel na površje. Povedal je potem, da hoteč s krampom odkopati neki kamen na morskih tleh, je z njim po nesreči udaril po steklu, ki ga je imel pred obrazom in se razbil, vsled česar se je seveda naglavna oklopnjača takoj napolnila vode. Ko bi ga ne bili pravčasno potegnili na površje, bi ga bila voda zadušila.

Tuji v Opatiji. Opatijo je obiskalo od 1. septembra do 11. decembra 1907 7136 oseb, od 5. do 11. decembra 1907 jih je prišlo 190, a na 11. decembra je bilo v Opatiji nastanjenih 1154 gostov.

Jugoslovanske vesti. Dvoboj dveh srbskih urednikov. V sredo popoldne je bil v okolici Zemuna dvoboj med članom uredništva »Politike«, Jovanom Tanovićem, in ravnateljem »Pravde«, Jovanom Adamovićem iz Beograda. Dvoboj je bil na pištole. Duel je izzval Tanović, ki se je čutil žaljenega v neki notici »Pravde«. Obojestranski zastopniki so dogovorili dvoboj na pištole in da bi bili bolj varni, so ga določili na avstrijskem zemljišču. Dovoljen je bil samo enkratni strel. Ranjen ni bil noben čelant.

— Srbski republikanski list. Na Srbskem nameravajo ustanoviti novo stranko, ki bo zastopala republikanska načela. Nova stranka ima še jako malo pristašev, glavni kontingent ji dajejo eksaltirani vseučiliščniki. Ti so sklenili, da bodo z novim letom pričeli izdajati svoje glasilo, ki bo nosilo ime »Republika«.

* **Drobne vesti.** Predsednik upravnega sodišča postane baje bivši ministrski predsednik dr. pl. Körber.

— Umrli je v Londonu turški poslanik Musurus paša.

— Umrli v vlak. Med Rimom in Jakinom so našli v vozu I. razreda umorjenega višjega železniškega uradnika. V desnem očesu je imel zasajeno bodalo. Denar in vse vrednosti so mu manjkale.

— Toselli je nastopil umetniško potovanje po Rusiji ter bo v vseh večjih mestih prirejal koncerte. Žena — bivša saška princesinja Lujiza — ga ne bo spremljala, ker je noseča.

Izpred sodišča.

Kazenske obravnave pred okrajnim sodiščem.

Obsojen klerikalen agitator. Danes je stal pred tukajšnjim sodiščem znani klerikalen agitator Rasberger. Očital je svojemu konku-rentu Grünfeldu po neki tretji osebi, da ga je pripravil ob 7200 kron. Poleg tega je Grünfeldu učital tudi denuncijanstvo. Sodišče ga je zaradi tega obrekovanja, ki ga ni mogel dokazati, obsodilo na 30 kron globe.

Telefonska in brzjavna poročila.

Novo mesto, 23. decembra. Nadučitelj Potokar in tovariši od Sv. Lovrenca na Temenici so bili pri današnji obravnavi pred tukajšnjim okrajnim sodiščem oproščeni.

Celje, 23. decembra. Namesto obolelega dosedanjega deželnega poslanca g. dr. Dečka, ki je sozastopal sodne okraje Gornji grad, Vransko, Celje, Laško, Smarje in Konjice, je postavil zaupni shod dne 22. t. m. za kandidata soglasno in z navdušenjem g. Josipa Dolška, p. o. dom. Kristanca, posestnika na Ponikvi ob Južni železnici. Protikandidat mu bo Mlakar, znani zvezar, na čigar shodu je vsled farovškega hujskanja tekla že slovenska kmečka kri. Živio, naš Zdolšek!

Dunaj, 23. decembra. Ministrski predsednik baron Beck odide jutri na večdnevni dopust najbrže na svojo graščino Plevna pri Zalcu.

Dunaj, 23. decembra. Češki namestnik grof Coudenhove je dopel semkaj; njegov prihod je v zvezi z razpisom novih deželnozborskih volitev na Češkem.

Dunaj, 23. decembra. Pri pogrebu grofa Schönborna bo cesarja zastopal nadvojvoda Leopold Salvator.

Dunaj, 23. decembra. Poslanec dr. Kramář se je stalno preselil v Prago, kjer bo prevzel vodstvo bodočih deželnozborskih volitev.

Dunaj, 23. decembra. Sleparka Goldschmidta še dosedaj niso dobili. Dognano je, da je bil v soboto,

ko je izvršil sleparstvo, še več ur na svojem stanovanju. Popoldne je rekel svoji gospodnji, da bo nesel nekaj stvari v zastavljalnico in da bo v kratkem dobil službo nekje izven Dunaja. Gb šestih zvečer je odšel s stanovanja, ne da bi se vrnil.

Dunaj, 23. decembra. Začetkoma meseca januarja bodo še sklicani nekatere deželni zbori. Nižjeavstrijski deželni zbor bo sklican 7. j a n u a r j a, a še ne bo razpuščen spomladi, kakor so preje sodili, marveč kasneje. Krščanski socialci in nemški nacionalci bodo sklenili za bodoče deželnozborske volitve volilni kompromis, ki bo naperjen proti socialnim demokratom.

Dunaj, 23. decembra. Policija je dognala, da se je Goldschmidt v soboto odpeljal z Dunaja z zapadno železnico.

Budimpešta, 23. decembra. Poslanska zbornica je v včerajšnji seji sprejela kvotni zakon za podlago specialne razprave s 173 proti 30 glasom. Hrvaški delegatje so se večinoma odtegnili glasovanju. Nato se je pričela podrobna razprava o zakonu, ki je bil sprejet tudi v drugem čitanju. Med sejo je prišlo do ostrega konflikta med nekaterimi poslanci in dr. Wekerlejem radi Šlengerjeve resolucije v avstrijskem parlamentu. Ministrski predsednik je izjavil, da je poslal avstrijski vladni noto, v kateri je kategorično zahteval garancije, da bo avstrijska vlada v bodoče preperečila vsako protiogrsko manifestacijo v avstrijski zbornici.

Budimpešta, 23. decembra. Včeraj popoldne ob polu 2. se je vršil dvoboj med ministrskim predsednikom dr. Wekerlejem in poslancom Polonyijem. Wekerlejeva sekundanta sta bila grof Hadik in Fran Bolgar, Polonyijeva pa baron Kaasni Karel Henecz, ki je pred leti v dvoboju umoril grofa Keglevicha. Prva dva hoda sta končala brezuspešno, ne da bi bil kateri izmed bojevnikov ranjen. Po drugem naskoku je stopil Polonyi k Wekerleju ter ga prosil odpuščanja. S tem je bil dvoboj končan. Ko se je ministrski predsednik vrnil v poslansko zbornico, so mu poslanci priredili iskreno ovacijo. Izid duela se je prizjavno sporočil cesarski kabinetni pisarni na Dunaj. Skoro na to je dobil Wekerle brzojavno čestitko od cesarja.

Petrograd, 23. decembra. Tajna policija je prišla na sled skupini reja. Ob šestih zvečer je odšel s stanovanja višje uradnike. Dosedaj je bilo aretovanih 5 oseb. Policija je zaplenila 1 bombo in več materiala, ki je služil za napravo bomb.

Budimpešta, 23. decembra. Poslanska zbornica je v današnji seji sprejela kvotni zakon v tretjem čitanju in se nato odgodila do 10. januarja 1908.

Bukarešt, 23. decembra. »Adeverul« poroča, da so v Gjurjevu aretirali nekega sumljivega človeka, ki je prišel z Bolgarskega. Policiji je rekel, da se piše Karel Ennik in da je doma z Dunaja. Ker se ni mogel z dokumenti izkazati, se je odredilo, da se ga prepelje v Bukarešt. Pri transportu je aretovanec pri Vidinu skočil iz vlaka in oblezel mrtev pod kolesi. Splošno se sodi, da je bil aretovanec morilec Borisa Sarafova Panica.

Bukarešt, 23. decembra. Poročilo »Adeverula«, da je bil Bolgar, ki je bil v Gjurjevu prijet in ki je pri Vidinu skočil iz vlaka ter se ponesrečil, Panica, je docela neutemeljeno.

Belgrad, 23. decembra. Prva številka nove republikanske stranke »Republika« je izšla. Takoj prva številka je bila zaplenjena radi razražljanja veličanstva. Radi istega zločina je bila zaplenjena tudi avstrofil-ska »Pravda«.

Petrograd, 23. decembra. V državnem svetu se je grof Witte izrekel za državni monopol žganja. Neke roparska četa je napadla pošto iz Urmije ter oropala ves denar in vso korespondenco, med katero so bila tudi važna konzularna poročila.

Teheran, 23. decembra. Šah je sprejel ruskega in angleškega poslanika in jima izjavil, da nima namena sistirati ustave.

London, 23. decembra. Kriza v Perziji je končana. Šah je izpolnil vse zahteve parlamenta ter znova prisegel, da bo vladal strogo po ustavi; obenem se je zavezal, da bo iz svoje bližine odstranil vse reakcionarce.

Meteorološko poročilo.

Vilna nad morjem 204. Srednji uradni tlak 750.0 mm.

decembra	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura v C°	Vetrovi	Nebo
21.	9. sv.	740.4	5.9	sl. jug	jasno
22.	7. sv.	739.7	—0.0	sr. sever	sk. oblačno
	8. pop.	740.4	7.1	sr. zah.	del. oblak.
	9. sv.	745.1	2.2	sr. svah.	jasno
23.	7. sv.	745.1	—2.4	sl. jvnh	megla
	8. pop.	744.7	0.7	brzovetno	oblačno

Srednja predvidena temperatura: 3.8° mm in 3.1° mm.; norm.: 2.2 in 2.3. Padavina v 24 urah 0.0 mm in 0.0 mm.

Slovenci in Slovenke! Ne zabiite
družbe sv. Cirila in Metoda!

Borzna poročila.

Ljubljanska

„Kreditna banka v Ljubljani“.

Uradni kurzi dun. borze 23. decembra 1907.

raznoznani papirji.	Denar	Blago
4 1/2% majska renta	86.50	86.70
4 1/2% srebrna renta	88.25	88.45
4% avstr. krona renta	86.71	86.90
4% zlata	114.25	114.45
4% ogrska krona renta	83	83.0
4% zlata	110.7	110.9
4% posojilo dež. Kranjske	87.9	88.9
4 1/2% posojilo mesta Spiljet	101.60	101.6
4 1/2% Zadar	99.8	100.8
4 1/2% bos.-herc. železniško	94	99
4% posojilo 1902	96.25	97.25
4% češka dež. banka k. o.	96.35	97.35
4% ž. o.	93	99.60
4 1/2% zast. pisma gal. dež.	101.60	102.6
4 1/2% hipotečne banke	97.50	98.50
4 1/2% pešt. kom. k. o. z	97.15	98.25
4 1/2% 10% pr.	118.25	119.25
4 1/2% zast. pisma Innerst.	97.50	98.50
4 1/2% hranilnice	97.15	98.25
4 1/2% z. pis. ogr. hip. ban.	118.25	119.25
4 1/2% obl. ogr. lokalnih železnice d. dr.	98.50	99.50
4 1/2% obl. češke ind. banke	99.50	100.0
4% prior. lok. želez. Trst-	99.90	100.0
4% prior. dolenjskih žel.	98.7	99.7
3% prior. juž. žel. kup. 1/4%	98.6	99.6
4 1/2% avstr. pos. za žel. p. o.	99	100.0
Srečke.		
Srečke od l. 1860/1	14.00	15.2
od l. 1864	51.20	52.50
tizske	41.50	42.80
zem. kred. I. emisije	68.75	69.75
II.	272.5	273.50
ogrsko hip. banke	244.15	245.15
srboske a frs. 100—	104.50	105.50
turske	8.25	8.25
Basiliška	20.8	21.8
Kreditne	41.8	42.8
Inomoške	91	95
Krakovske	97.7	103.75
Ljubljanske	93.75	99.75
Avstr. rdeč. križa	17	17.75
Ogr.	26.5	28.25
Rudolfove	66	70
Salcburške	94	98
Dunajske kom.	48	48.5
Delnice.		
Južne železnice	51	51.80
Državne železnice	672.50	673.5
Avstr.-ogrsko bančne deln.	170	179
Avstr. kreditne banke	31.25	33.25
Ogrske	70.25	71.25
Živnostenske	239	243.50
Premogokop v Mostu (Brüx)	17	17.8
Alpinski montan	189.25	190.2
Praške žel. ind. dr.	239.8	240.8
Žirna-Muranyi	5.5	5.16
Trboveljske prem. družbe	142	146
Avstr. orožne tovr. družbe	41.4	45.8
Češke sladkorne družbe	47.60	48
Valute.		
Č. kr. cekin	11.5	11.89
20 franki	19.17	19.19
20 marke	23.63	23.67
Sovereigns	24.18	24.18
Marke	117.77	117.97
Laški bankovci	96.06	96.25
Rubliji	2.52	2.53
Dolarji	4.84	5

Žitne cene v Budimpešti.
One 23. decembra 1907.

Termin		
Pšenica za april	za 50 kg	K 13.23
Pšenica za oktober	za 50 kg	K 11.10
Rž za april	za 50 kg	K 12.10
Koruzna za maj 1908	za 50 kg	K 7.32
Oves za april	za 50 kg	K 8.46

Effektiv.
Nespremenjeno

+

Ivanka Kramer roj. Lenartič
naznanja v svojem in v imenu svo-
jega sina **Emila** vsem sorodnikom
in znancem pretružno vest, da je
njen soprog, oziroma oče, gospod

dr. Ernest Kramer
ravnatelj kmetijsko-kemičnega pre-
skuševališča v Ljubljani

po dolgi in mučni bolezni, previden
s svetimi zakramenti za umirajoče,
dne 21. decembra ob 10. uri zvečer
mirno v Gospodu zaspal

Pogreb nepozabnega nam rajnika
bo dne 23. decembra ob 3. popoldne
iz hiše št. 5 na Resljevi cesti na po-
kopališče pri Sv. Križu.

Sv. maša po pokojnem se bo
darovala 30. decembra ob 8. dop.
v župni cerkvi pri Sv. Petru.

Nepozabnega nam rajnika pripo-
ročamo vsem v pobožno molitev.

(Namesto vsakega posebnega na-
znanila)

4261

+

Kuratorij kmetijsko - kemič-
nega preizkuševališča za Kranj-
sko naznanja žalostno vest o smrti
za preizkuševališče velezaslužnega
ravnatelja, gospoda

dr. Ernesta Kramerja

Pogreb bo v ponedeljek, 23. de-
cembra ob 3. uri popoldne iz hiše
žalosti, Resljeva cesta št. 5, na po-
kopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, 23. decembra 1907.

Predsedstvo.

„SLAVIJA“

... vzajemna zavarovalna banka v Pragi ...
Kap. fond: 30.042.074 K. Ispolneno odškodnine in kapitala 91.936.983-72 K.
Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države
v vseh delih slovenske narodne uprave.

Generalni zastop v Ljubljani, čigar pisarna se v lastni hiši nahaja
v Gosposkih ulicah št. 12.

Sprejema zavarovanja živilnega in-
šonja po najraznovejših kombinacijah
pod tako ugodnimi pogoji, da nobena
druga zavarovalnica zlasti je ugodna
zavarovanje na dolgi rok in smrt s
manjšo ceno se vplača.

Vsek dan tura po prostih poštah in
pravico do dividende.

Zavaruje posojila in premije proti
požaram škodam po najnižjih cenah.
Škoda plačuje takoj in najkrajnjega.
Učiva najboljši sloves, koder postaja.

Dovoljuje in čisto dobička inštane
podpore v narodne in občinske
namene.

Razne prevode

Iz nemščine v slovenščino
cirkularjev, pisem in drugih tiskovin
oskrbi ceno v tej stroki izvežban
uradnik.

Naslov v upravnistvu „Slov.
Naroda“.

Večja trgovina na Dolenjskem išče

učenca

Ponudbe pod „Dolenjsko 100“
na uprav. „Slov. Naroda“.

Slama in seno

v balah

je ceno napredaj v skladišču na
Martinovi cesti št. 10. 4076-6

Sotrudnik

vešč specerijske in splošne železninske
stroke, želi službe v kaki večji trgovini.
Eventualno prevzame lahko mesto po
slovodje v kaki manjši trgovini ali fili-
jalki enake stroke. Cenjene domise se
prosi pod „Konkurenca 500“ na
upravnistvo „Slov. Naroda“.

Pristen kraški teran

se toči 3893-4

na Dunaju XVII., Bergsteiggasse 22

restavracija „zur Stadt Paris“.

Gostom je na razpolago „Slov. Narod“.

Za obilni obisk se priporoča

Josip Rohrbacher,

restavrat.

C. kr. priv. zavarovalna družba „Avstrijski Feniks“ na Dunaju

zavaruje proti

tatinskemu vlomu

blagajne, zaloge blaga, vsakatero druge vred-
nosti in pohištvo.

Vodja generalnega zastopa v Ljubljani: **Jos. Prosenc**
Sodnijske ulice št. 1.

V Angleškem skladišču oblek O. Bernatovič

Ljubljana, Glavni trg 5.

Velika božična prodaja.

Cudovito znižane cene!

V nedeljo, 22. t. m. bo prodajalna
odprta.

Učenec

se sprejme takoj v večjo trgovino z
mešanim blagom pri Antonu Zureu v
Črnomlju. 4264-1

Deklo

30-40 let staro, katere zna kuhati na-
vadne jedi in živati na stroji, se išče
4269 za ljubljansko okolico

Pismene ponudbe pod „Čednost“
na upravnistvo „Slovenskega Naroda“.

Oskrbovanje novega hotela

in edinega

(dosedaj Narodni dom) v Slovenski
Bistrici se bo oddalo prihodajo
spomlad. — Ta se nahaja na glavnem
trgu, kjer je že dosedaj bila najbolj
obiskovana gostilna. Hotel ima lastno
gostilničarsko koncesijo in lep poletni
vrt za goste in velike postranske pro-
store. Kdor želi prevzeti oskrbovanje
hotela in zamore položiti primerno
varščino, se naj obrne pismeno na
Posojilnico v Slovenski Bistrici,
kjer se bodo dala natančnejša pojasnila.

Pozor! Pozor!

Kavarna „Leon“

V Ljubljani 97-51
na Starem trgu št. 30
vsak torek, četrtek in nedeljo
vso noč odprta.

Na razpolago je najnovejši
ameriški biljard in elek-
trični klavir.

Z odličnim spoštovanjem
Leo in Fani Pogačnik.

Mašinist

izprašan ključalničar se sprejme v
moji opekarni.

Vpraša naj se v stavbni pisarni
Filip Supančič v Ljubljani na Blei-
weisovi cesti št. 18. 4268-1

Razglednice

umetniške,
in
pokrajinske

se dobe vedno
v veliki izbiri v
„Narodni knjigarni“
Jurčičev trg št. 3.

Najbolj praktično božično darilo

za vsako rodbino je

Jaxov šivalni stroj.

Gorenji del se lahko spusti nižje.

V največji izbiri od 72-340 K.
V enostavni in bogati izpeljavi pri

Ivan Jaxu & sin

Ljubljana, Dunajska cesta 17.
Tovarna v Linca, ustanov. l. 1867.

Svarimo pred nakupom manj vred-
nega blaga, naši šivalni stroji se po-
znajo po tej-le tovarniški znamki:

Pouk v vozenju brezplačno.

Najprimernejše božično darilo

so

kasete s pisemskim papirjem

ki jih ima v veliki
izbiri na prodaj

„NARODNA KNJIGARNA“.

Najpraktičnejše

božično darilo

za gospode, dame in otroke je

PERILO

Iz specialne trgovine

C. J. HAMANN V LJUBLJANI.

Dobavitelj perila cesar. in kralj. Visokostim,
različnim častniškim uniformirskim zalogam,
zavodom itd. itd.

Najbolj solidno domače delo.

Najboljše blago. Največja izbira. Zmerne cene.

Dr. Lamannovo zdravstveno perilo.

Vedno sveže srne in zajci

se dobe v Gosposkih ulicah št. 15,
v pritličju desno. 4206-5

Kupim dvakonja

približno 1'40 m visoka, rjave ali
črne barve, le bele ne.

Kdo, pove iz prijaznosti upravni
štvo „Slov. Naroda“.

Pravo

vipavsko vino

liter po 28 kr.

toči čez ulico gostilna pri „Litru“
na Bregu št. 2 v Ljubljani.

Več majnih, lepih stanovanj

obstoječih iz 2 sob in pritliklin, je
oddati takoj ali za februar 1908
v Ilirski ulici.

Poprašati je pri lastniku **Adolfu
Hauptmannu** na Resljevi cesti.

Pa trboveljski in dolenjski kosovni premož srednokosni premož orehovni premož gruščni premož

po najnižjih cenah, na cele vagone po
premogokupnih cenah, priporoča lastnik
premogovnikov

J. Paullin, glavna zaloga premoga v
Ljubljani, Nova ulica št. 3.

Najprimernejše božično darilo

so

kasete s pisemskim papirjem

ki jih ima v veliki
izbiri na prodaj

„NARODNA KNJIGARNA“.

Izvod iz voznega reda.

Odhod iz Ljubljane juž. žel.:

7-05 zjutraj. Osebn. vlak v smeri: Jesenice, Trbiž, Beljak, juž. žel., Gorica, d. ž., Trst, c. kr. drž. žel., Beljak čez Podrožčico, Celovec, Praga.
7-07 zjutraj. Osebn. vlak v smeri: Grosuplje, Rudolfovo, Straža-Toplice, Kočevje.
9-05 predpoldne. Osebn. vlak v smeri: Jesenice, Beljak, (čez Podrožčico) Celovec, Praga.
11-40 predpoldne. Osebn. vlak v smeri: Jesenice, Trbiž, Beljak, juž. žel., Gorica drž. žel., Trst drž. žel., Beljak, (čez Podrožčico) Celovec.
1-05 popoldne. Osebn. vlak v smeri: Grosuplje, Rudolfovo, Straža-Toplice, Kočevje.
3-45 popoldne. Osebn. vlak v smeri: Jesenice, Trbiž, Beljak, juž. žel., Gorica drž. žel., Trst drž. žel., Beljak, (čez Podrožčico) Celovec, Praga.
7-10 zvečer. Osebn. vlak v smeri: Grosuplje, Rudolfovo, Straža-Toplice, Kočevje.
7-35 zvečer. Osebn. vlak v smeri: Jesenice, Trbiž, Beljak, (čez Podrožčico) Celovec, Praga.
10-40 ponoči. Osebn. vlak v smeri: Jesenice, Trbiž, Beljak, juž. žel., Gorica drž. žel., Trst drž. žel., Beljak, (čez Podrožčico) Celovec, Praga.

Odhod iz Ljubljane drž. kolodvor:

7-28 zjutraj. Osebn. vlak v Kamnik.
2-05 popoldne. Osebn. vlak v Kamnik.
7-10 zvečer. Osebn. vlak v Kamnik.
10-50 ponoči. Osebn. vlak v Kamnik. (Samo ob nedeljah in praznikih v oktobru.)

Dohod v Ljubljano juž. žel.:

6-58 zjutraj. Osebn. vlak iz Beljaka juž. žel., Trbiž, Jesenice, Gorice, Trsta.
8-34 zjutraj. Osebn. vlak iz Kočevja, Straže, Toplice, Rudolfovega, Grosuplja.
11-15 predpoldne. Osebn. vlak iz Prage, Celovca, Beljaka juž. žel., čez Podrožčico in Trbiž, Gorice drž. žel., Jesenice.
2-32 popoldne. Osebn. vlak iz Kočevja, Straže, Toplice, Rudolfovega, Grosuplja.
4-38 popoldne. Osebn. vlak iz Beljaka juž. žel., Trbiž, Celovca, Beljaka (čez Podrožčico) Gorice drž. žel., Trsta drž. žel., Jesenice.
6-50 zvečer. Osebn. vlak iz Prage, Celovca, Beljaka (čez Podrožčico) Jesenice.
8-37 zvečer. Osebn. vlak iz Kočevja, Straže, Toplice, Rudolfovega, Grosuplja.
8-45 zvečer. Osebn. vlak iz Beljaka juž. žel., Trbiž, Celovca, Beljaka (čez Podrožčico) Trsta drž. žel., Gorice drž. žel., Jesenice.
11-50 ponoči. Osebn. vlak iz Trbiža, Celovca, Beljaka (čez Podrožčico) Trsta drž. žel., Gorice drž. žel., Jesenice.

Dohod v Ljubljano drž. kolodvor:

6-46 zjutraj. Osebn. vlak iz Kamnika.
10-59 predpoldne. Osebn. vlak iz Kamnika.
6-0 zvečer. Osebn. vlak iz Kamnika.
9-59 ponoči. Osebn. vlak iz Kamnika. (Samo ob nedeljah in praznikih meseca oktobra.)

(Odhodi in dohodi so naznačeni v srednje evropskem času.)

G. kr. avstrijske državne železnice v Trstu.

Pozor!

„Dobro jutro, gospod stotnik!“
— „Hlanjam se, gospod doktor!“
„No, kam ste pa namenjeni?“
— „Grem v Šelenburgove ulice k Alojziju Horziku naročiti nekaj za božično darilo svoji soprog.“
„A, tako, tako — torej si tudi Vi daste postreži tamkaj.“
— „To je resnično. Saj ima pa tudi največjo izbiro svežih in suhih cvetličnih žopkov, vencev s trakovi, prepariranih palm in še mnogo drugega blaga kakor nalašč za božična, novoletna darila, godove in slavnosti in sicer prav poceni!“
„Ne zamerite, jaz sem pa čul, da je drag.“
— „O, ravno nasprotno, — to je samo prazna govorica, jaz pa govorim iz lastne izkušnje in prepričanja in bom to trdilo tudi vsakomur rad priporočil.“
„Torej, hvala lepa! Hlanjam se!“
— „Zdravi! Veselo prazniče.“

4241-2

Ljubljana Gričar & Mejač Ljubljana
v Prešernovih ulicah šte. 9

4236-3

priporočata

praktična božična darila

za dame, gospode, deklice in dečke

po čudovito nizkih cenah, kakor:

kožuhovinaste jopice, plišaste jopice, suknene jopice, gledališke plašče, double-raglane, lodnaste in double pelerine, jopice za sankanje, obleke, sako s kožuhovino, mestne kožuhe, zimске suknje, jutranje sakó, modne telovnike, pelerine za gospode in dečke, otroške kostume.

Trgovina bo v nedelje dopoldne odprta.

C. kr. priv.

občna zavarovalnica v Trstu

Ustanovljena leta 1831.

Assicurazioni Generali

Ustanovljena leta 1831.

se priporočata za zavarovanje proti

tatinskemu vlomu

blagajn, zalog blaga, pohištva
.: ter sploh vseh vrednosti .:

Zavarovanih je pri tej družbi proti tatinskemu vlomu nad 2500 najodličnejših denarnih zavodov monarhije med temi nad 150 hranilnic, posojilnic, javnih uradov ter bank Kranjske.

Glavni zastop

4287-3

v Ljubljani, Sv. Petra cesta 2, v lastni hiši.

Jako ugodni zavarovalni pogoji.

Primerna božična darila.

Plesne srajce, plesni telovniki
Lovske in turistovske jopice
Lovski in turistovski zaporniki
Lovske nogavice, snežne kape
Denjate gamaše, pasovi za tenise
Popotne in športne čopice, kape
Popotne plišaste očeje, galoše
Klobuk za gospode, dame, otroke
Bokavice, kolenogreje, živilni ogrejevalci.
Turistovske in srajce za tenise
Dr. Gust. Jägerovo zdravstveno perilo
Dr. Lahmannovo zdravstveno perilo
Kratke, ščitniki za ovratnike
hladni
Moške in ženske nogavice, do
mači čevlji.
Ovratniki, manšete, naprsniki
Nočne srajce, spodnje hlače
Perilo za dame in otroke
Perilo za novorojenčke, kratke garniture
Očeje za otroške vozičke.
Predpasniki za žole, salon in kuhinjo
Spodnja krila, jutranje obleke
Damske volnate vrhne jopice
Kopalni plašči, kopalne obleke
frotirne brisače
Žepni robci, posteljno perilo.
namizno perilo
Perilo za posle
Gambi za srajce in manšete

Vse to priporočata v najbogatejši izbiri ob najpeščenostej postrežbi

trgovina s perilom,
modnim blagom
in klobuki

C. J. Hamann
Ljubljana.

4203-3

SLAŠČIČAR R. KIRBISCH SLAŠČIČAR

4102-5

v Ljubljani, na Kongressnem trgu št. 8

priporočata bogato zalogo najfinjših in slastnih

obeskov za božična drevesca

borbonov, francoskega sadovja, čokolade, čajnega peciva, pecileno, kompota, vin, ruma, čaja, likerjev itd., lepih atrap, kćsaric, pokalnih bonbonov.

K praznikom

različne potice, prežce, pince, šartelj itd.

Tukajšnja in zunanja naročila točno.

Žepni robci

v veliki izbiri

za božična darila.

Zelo znižane cene!

ANTON ŠARC

Sv. Petra cesta šte. 8

4118-6 v Ljubljani.

Narodna knjigarna

v Ljubljani, Jurčičev trg šte. 3

priporočata naslednja dela:

IV. Cankar: Aleš iz Razora.

Ta povest iz narodnega življenja je velesnimiva in spada med najboljša dela tega pisatelja. Broš. K 150, vez. K 200; po pošti 20 v več.

Ivan Lah: Vaška kronika.

Ta knjiga obsega več izvrstnih zgodovinskih povesti iz slovenske preteklosti in sicer iz dobe turških vojak, kmetstkih vstaj, reformacije in renesance. Broš. K 170, vez. K 270, po pošti 2 v več.

Josip Jurčič: Zbrani spisi.

V 11 zvezkih so zbrani najlepši romani in povesti tega znamenitega pisatelja, ki se je s svojimi deli slovenskemu občinstvu tako priljubil, kakor samo malo drugih avtorjev. I. Deseti brat. 2. Juri Kozjak. Spomini starega Slovence. 3. Dolen. Juri Kobilica. 4. Tihotapec. Grad Rojane. Kloštrski žolnar. 5. Hči mestnega sodnika. Nemški valpet. Sin kmetkega cesarja. I. dr. 2. Sosedov sin. Moč in pravica. I. dr. 7. Lepa Vida. Erazem Tilenbach. 8. Čvet in sad. 9. Doktor Zober. 10. Rokovnjači. I. dr. 11. Tugomer. Veronika Desenška. I. dr. Vsak zvezek velja broširan K 10, vezan 2 K, po pošti 2 v več.

Dr. Jos. Vošnjak: Zbrani dramatični in pripovedni spisi.

II. Doktor Dragan, drama v petih dejanjih. Broš. 1 K, po pošti 20 v. več.
III. Lepa Vida, drama v petih dejanjih. Broš. 1 K, po pošti 20 v. več.
Dr. Vošnjak ni samo jako priljubljen pripovedovalec, marveč tudi eden najboljših slovenskih dramatikov. Njegovi igri Doktor Dragan in Lepa Vida sta dosegli na odru najvišje uspehe. Vse čisti dobiček je namenjen družbi sv. Cirila in Metoda.

Dragotin Jesenko - Doksov: Pesmi.

V najlepši moški dobi umrla Jesenko je bil velenadaren pesnik, a bil je pri tem skromen človek, ki zana ni delal reklame. Njegove pesmi, priobčene v raznih listih, so vabljale občno pozornost. Po njegovi smrti so bile izdane in je čisti dobiček namenjen mnogoštevilni neprekliceni rodbini, ki jo je zapustil Jesenko. Vez. izvod velja 3 K, s pošto 20 v. več.

Ljubljanski Zvon.

Tega prvega in najodličnejšega slovenskega literarnega časopisa je dobilo še naslednje letnike: 1901, 1902, 1903, 1904, 1905, 1906 in 1907. Vsak letnik velja broširan K 90.

Fr. Lipič: Strahovalci dveh kron.

Zgodovinski roman iz dobe velikih bojev med beneško republiko in turškim cesarstvom, v katerih so igrali hrvaški in slovenski pomorski roparji znamenito vlogo. 2 zvezka. Broš. oba 2 K, po pošti 40 v. več.

Koristika.

Roman iz ljubljanskega gledališkega življenja v polprteklem času. Broš. 80 v, po pošti 20 v. več.

H. Kirchsteiger: Pod spovednim pečatom.

Ta roman iz duhovskega življenja odkriva skrivnosti iz župnišč in duhovskega stanu sploh. Pisatelj je bil sam duhovnik. Dva zvezka. Broš. oba K 40, po pošti 4 v. več.

Koledar družbe sv. Cirila in Metoda

za l. 1908. Broš. K 120, po pošti 20 v. več.

Sokolski koledar

za l. 1908. Vez. 1 K, po pošti 20 v. več.

Dijaški almanah

za l. 1908. Vezan 1 K, po pošti 20 v. več.

Trgovski koledar

za l. 1908. Vezan 1 K, po pošti 20 v. več.

Novi obrtni red.

Slovenska izdaja. 1 K, po pošti 10 v. več.

Razenski zakon.

Vezan 6 K, po pošti 10 v. več.

Razenskopravni red.

Vezan K 56, po pošti 20 v. več.

Dr. E. Volčič: Civilnopravni red in sodni pravilnik.

Broš. 7 K, vez. 8 K, po pošti 40 v. več.

Dr. E. Volčič: Odvetniška tarifa.

Broš. K 180, po pošti 20 v. več.